

Univerzita Hradec Králové
Fakulta informatiky a managementu
Katedra rekreologie a cestovního ruchu

Hodnocení potenciálu cestovního ruchu v
Mikroregionu obcí památkové zóny 1866
Bakalářská práce

Univerzita Hradec Králové
Fakulta informatiky a managementu
Katedra rekreologie a cestovního ruchu

Hodnocení potenciálu cestovního ruchu v
Mikroregionu obcí památkové zóny 1866
Bakalářská práce

Autor: Marie Roubíčková

Studijní obor: Management cestovního ruchu – anglický jazyk

Vedoucí práce: Mgr. Jaroslav Kacetyl, Ph.D.

Hradec Králové

duben 2021

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala pod vedením vedoucího bakalářské práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Čistěvsi dne 30.4.2021

.....

Marie Roubíčková

Poděkování

Ráda bych zde poděkovala vedoucímu, Mgr. Jaroslavu Kacetlovi, Ph.D. za metodické vedení této bakalářské práce, cenné rady a připomínky.

Anotace

Tato bakalářská práce hodnotí potenciál cestovního ruchu v Mikroregionu obcí památkové zóny 1866. Teoretická část interpretuje klíčové pojmy práce: geografie cestovního ruchu, mikroregion, předpoklady cestovního ruchu, turistické atraktivity. Tato část se také věnuje potenciálu cestovního ruchu a metodám jeho hodnocení. Použitá metodika je podrobně popsána v kapitole „Metodický postup“, kde jsou rovněž stanoveny výzkumné otázky a hypotézy. Praktická část práce popisuje historii a vybrané atraktivity jednotlivých obcí Mikroregionu památkové zóny 1866. Tato část je věnována také předpokladům cestovního ruchu lokality jako celku. Nakonec je zhodnocen turistický potenciál oblasti. Na základě získaných informací je v závěru práce navržen možný směr pro rozvoj cestovního ruchu lokality.

Klíčová slova: Cestovní ruch, potenciál rozvoje cestovního ruchu, předpoklady, Mikroregion obcí Památkové zóny 1866, Chlum.

Annotation

This bachelor's thesis evaluates the potential of tourism in the Microregion of Municipalities of the 1866 Conservation Area. The theoretical part of the thesis interprets its key concepts: tourism geography, microregion (in the system of territorial units used in Czech Republic), tourism prerequisites, tourism attractions. This part also deals with tourism potential and methods of its evaluation. The used methodology is described in detail in the chapter "Methodological procedure", where research questions and hypotheses are also set. The practical part of the thesis describes the history and selected attractions of individual municipalities of the Microregion of the 1866 Conservation Area. This part is also dedicated to the tourism prerequisites of the locality. Finally, the tourism potential of the area is evaluated. Based on the obtained information, a possible direction for the development of tourism in the locality is proposed at the end of the thesis.

Keywords: Tourism development potential, tourism prerequisites, Microregion of Municipalities of the 1866 Conservation Area, Chlum.

Title: The Analysis of Tourism Development Potential in the Microregion of Municipalities of the 1866 Conservation Area.

Obsah

1	Úvod a cíl práce.....	10
2	Teoretická východiska.....	11
2.1	Geografie cestovního ruchu	11
2.2	Mikroregion	11
2.3	Předpoklady cestovního ruchu.....	12
2.3.1	Lokalizační předpoklady	12
2.3.2	Selektivní předpoklady	13
2.3.3	Realizační předpoklady	14
2.4	Atraktivity cestovního ruchu.....	14
2.5	Potenciál cestovního ruchu a jeho hodnocení.....	15
3	Metodický postup	17
3.1	Typy lokalizačních podmínek cestovního ruchu	17
3.2	Kladné stupně lokalizačních podmínek cestovního ruchu.....	18
3.2.1	Váhové hodnocení významnosti dílčích složek potenciálu cestovního ruchu	18
3.2.2	Rozložení hodnot potenciálu cestovního ruchu.....	20
3.2.3	Typologizace celkového potenciálu cestovního ruchu	20
3.3	Stanovení hypotéz a výzkumných otázek	21
3.4	Postup ověřování hypotéz	21
4	Praktická část.....	22
4.1	Dobrovolný svazek obcí Mikroregion obcí památkové zóny 1866	22
4.2	Geografické vymezení oblasti.....	24
4.3	Historie a významné atraktivity obcí mikroregionu	27
4.3.1	Benátky nad Bystřicí	28
4.3.2	Čistěves.....	29

4.3.3	Hořiněves.....	31
4.3.4	Máslojedy	32
4.3.5	Neděliště	33
4.3.6	Sendražice.....	34
4.3.7	Střezetice	35
4.3.8	Světí	37
4.3.9	Vrchovnice.....	38
4.3.10	Všestary.....	39
4.4	Potenciál turismu Mikroregionu obcí památkové zóny 1866.....	45
4.4.1	Přírodní lokalizační předpoklady.....	45
4.4.2	Kulturně-historické lokalizační předpoklady	49
4.4.3	Realizační předpoklady	52
4.4	Hodnocení potenciálu turismu oblasti	56
4.5.1	Přírodní pozoruhodnosti	56
4.5.2	Vhodnost krajiny pro pěší a horskou turistiku.....	56
4.5.3	Vhodnost krajiny pro cykloturistiku.....	56
4.5.4	Vhodnost krajiny pro sjezdové zimní sporty	57
4.5.5	Vhodnost krajiny pro lyžařskou turistiku	57
4.5.6	Vhodnost krajiny pro rekreaci u vody	57
4.5.7	Vhodnost krajiny pro rekreaci typu lesy / hory	57
4.5.8	Vhodnost krajiny pro venkovskou turistiku	58
4.5.9	Vhodnost krajiny pro vodní turistiku.....	58
4.5.10	Vhodnost krajiny pro horolezectví.....	58
4.5.11	Vhodnost krajiny pro závěsné létání	58
4.5.12	Vhodnost krajiny pro sportovní myslivost.....	59
4.5.13	Vhodnost krajiny pro sportovní rybolov	59
4.5.14	Vhodnost krajiny pro pozorování vodních ptáků.....	59

4.5.15	Kulturně historické památky a soubory	60
4.5.16	Skanzeny a muzea	60
4.5.17	Lázeňská funkce	60
4.5.18	Kongresy a konference	60
4.5.19	Kulturní akce	61
4.5.20	Sportovní akce	61
4.5.21	Církevní akce	61
4.5.22	Veletrhy a tematické trhy	61
4.5.23	Místní produkty	62
4.5.24	Příhraniční specifika	62
4.6	Interpretace výsledků	63
4.7	Ověření hypotéz	65
5	Závěry a doporučení	66
6	Bibliografie	68
7	Seznam tabulek, zkratk a obrázků	74
7.1	Seznam tabulek	74
7.2	Seznam zkratk	74
7.3	Seznam obrázků	74
8	Přílohy	76

1 Úvod a cíl práce

Lokalita Mikroregion obcí památkové zóny 1866 je známá především jako velmi významné bojiště – místo bitvy u Hradce Králové za rakousko-pruské války roku 1866. Historická bojiště jsou místem vzdělání, mohou být místem rozjímání i zvláštního, poněkud pietního druhu odpočinku. Jaká je však další historie těchto míst? Jaké další atraktivity se v lokalitě nacházejí? Najít odpovědi na tyto otázky bude vedlejším cílem práce. Ten by měl být naplněn prostřednictvím zmapování jednotlivých obcí i mikroregionu jako celku. Práce tak může sloužit případným dalším zájemcům o tuto oblast jako inspirace k dalšímu výzkumu či návštěvě.

Hlavním cílem této bakalářské práce je pak vyhodnocení potenciálu lokality Mikroregion obcí památkové zóny 1866 pro cestovní ruch dle zvolené metodiky. Použitá metodika bude blíže popsána v kapitole Metodický postup, kde jsou též stanoveny výzkumné otázky a hypotézy.

Teoretická část práce se bude věnovat také výkladu pojmů geografie cestovního ruchu, mikroregion, předpoklady cestovního ruchu a atraktivity cestovního ruchu dle vybraných autorů a dále potenciálem cestovního ruchu a způsoby jeho hodnocení.

Praktická část práce se bude zabývat historií a vybranými atraktivitami jednotlivých obcí Mikroregionu památkové zóny 1866 a předpoklady cestovního ruchu lokality jako celku. Bude vyhodnocen přírodní a kulturní potenciál cestovního ruchu destinace. V závěru práce se bude navržen směr rozvoje cestovního ruchu v oblasti. Téma práce bylo zvoleno z důvodu osobní vazby k lokalitě Památkové zóny 1866 a přání zmapovat charakter celého území jakožto destinace pro cestovní ruch.

2 Teoretická východiska

2.1 Geografie cestovního ruchu

Geografie cestovního ruchu je jednou z nejmladších geografických disciplín s počátky ve 30. let 20. století. Pozdní rozvoj geografie cestovního ruchu úzce souvisí s tím, že samotné jevy rekreace a volného času vstoupily do života celé společnosti teprve ve 20. letech minulého století. Geografie cestovního ruchu zkoumá cestovní ruch z geografického hlediska, prostřednictvím dílčích geografických disciplín. Může jít např. o zkoumání krajiny z hlediska geologie či klimatologie anebo o zkoumání sídel z hlediska etnografie či ekologie (Vystoupil, a další, 2011).

Geografie cestovního ruchu v užším slova smyslu pak zkoumá mj. prostorové aspekty a vztahy mezi cestovním ruchem a krajinou nebo reálné rozmístění aktivit a atraktivit cestovního ruchu. Geografie cestovního ruchu se také zabývá rozvojem krajiny z hlediska turismu, zpracovává analýzy SWOT a hodnotí konkrétní oblasti z hlediska možností rozvoje cestovního ruchu (Mácha, a další, 2012).

Rozmístění cestovního ruchu je společensko-ekonomickou skutečností, a proto se i geografie cestovního ruchu řadí mezi vědy společenské, přestože navazuje na poznatky přírodních i společenských věd (Hrala, 2013).

2.2 Mikroregion

„Mikroregion“ není oficiální administrativní územní jednotkou jako „oblast“, „kraj“ či „okres“. Mikroregion je v obecném smyslu územím, které tvoří několik obcí sdružených za účelem dosažení stejného cíle, dosahování stejných zájmů či spolupráce. Typicky vzniká z vlastní iniciativy, nikoli vládním příkazem. Jde o malé území vymezené reliéfem krajiny, historicky danými oblastmi - např. chráněné krajinné oblasti nebo turisticky zajímavá místa. Formálně se jedná o dobrovolný svazek obcí a díky této formalizaci mohou být mikroregiony žadateli o finanční podporu z různých fondů (Ryglová, a další, 2011).

2.3 Předpoklady cestovního ruchu

Cestovní ruch, stejně jako jiné lidské činnosti, se nejvíce rozšiřuje v oblastech, kde nachází nejlepší předpoklady (podmínky) pro svůj rozvoj. Nejlepší předpoklady pro cestovní ruch mají obecně pobřeží teplých moří a vnitrozemských vodních ploch, údolí přitažlivých pohoří a kulturně a historicky zajímavá města. Předpoklady cestovního ruchu jsou pak činitelé, které ovlivňují rozvoj a rozmístění cestovního ruchu (Mariot, a další, 1992).

Členění předpokladů (rozvoje) cestovního ruchu vychází z toho, jakou úlohu hrají jednotlivé prvky při určování místa výskytu cestovního ruchu. Příznivé lokalizační podmínky určují, že se na daném místě může vyskytovat cestovní ruch, selektivní předpoklady umožňují výběr účastníků cestovního ruchu. Předpoklady, které umožňují realizovat nároky účastníků cestovního ruchu jsou označovány jako realizační. Předpoklady cestovního ruchu jsou tedy děleny na selektivní, lokalizační a realizační (tamtéž).

2.3.1 Lokalizační předpoklady

Lokalizační předpoklady (podmínky) jsou pro cestovní ruch České republiky těmi nejdůležitějšími (Bína, 2002). Obvykle jsou děleny na podmínky přírodního charakteru a společenského (kulturního) charakteru.

Přírodní předpoklady zahrnují přírodní podmínky a atraktivitu, klima, vodstvo, reliéf, flóru a faunu. Podmínky kulturního (společenského) charakteru zahrnují kulturně historické památky, kulturní zařízení, sportovní atraktivitu a akce (Ryglová, 2009).

Územní podmínky pro rozvoj cestovního ruchu tak tvoří systém, který zahrnuje přírodní prostředí území, hodnoty jeho kulturně historického dědictví i projevy lidské činnosti. Bína (2010) také poukazuje na to, že některé z těchto aspektů jsou neměřitelné a působí nehmotně, např. jev tzv. *genia loci* některých míst. Jiné z těchto prvků jsou postihnutele jen velmi obtížně. Pro rozvoj cestovního ruchu je pak nejvýhodnější, má-li území k dispozici jak přírodní, tak kulturní pozoruhodnosti (tamtéž).

2.3.2 Selektivní předpoklady

Cestovní ruch je oborem sociálně-ekonomickým a jeho vývoj proto úzce souvisí se stupněm sociálního a hospodářského vývoje společnosti. Aby se cestovní ruch rozvíjel, musí být splněny nejen předpoklady specifické pro cestovní ruch, ale též určité ekonomické a sociální předpoklady (Attl, a další, 2004). Rozvoj cestovního ruchu tak ovlivňují ekonomické faktory jako např. směnitelnost měny, výše reálné mzdy nebo podpora podnikání v cestovním ruchu¹. Mezi sociální vlivy patří životní úroveň, životní styl a fond volného času (Ryglová, 2009).

Nezbytným předpokladem pro cestovní ruch je také politická situace, a to nejen v daném státě a státech, kterými návštěvník projíždí, ale mezi *všemi významnými státy* s ohledem na globální charakter světa (Attl, a další, 2004). Mezi politické faktory ovlivňující cestovní ruch patří nejen mír či konflikt, ale také charakter politického systému, kriminalita, systém politických stran či frekvence jejich střídání (Ryglová, 2009).

Dalším nutným předpokladem pro rozvoj cestovního ruchu je ekologická situace, a to v cílových místech i v širším pojetí (Attl, a další, 2004). Pro udržení příznivého životního prostředí je nutné uplatňování zásad trvale udržitelného rozvoje (Ryglová, 2009). Základní zásadou pro realizaci udržitelného rozvoje cestovního ruchu je přizpůsobení lidské činnosti tak, aby nedocházelo k negativnímu ovlivnění kvality života příštích generací a biosféry (Pásková, 2009).

Tyto politické, ekonomické a ekologické předpoklady jsou v teorii cestovního ruchu řazeny mezi selektivní předpoklady (někde též „stimulační faktory“), a to spolu s demografickou, administrativní a sociální situací v dané lokalitě (Attl, a další, 2004).

Mezi demografické skutečnosti patří např. ekonomická aktivita či mobilita obyvatel a urbanizace. Mezi administrativní podmínky patří právní normy týkající se cestovního

¹ Vztah cestovního ruchu a ekonomiky lze vyjádřit např. podílem služeb cestovního ruchu na tvorbě HDP, výdaji obyvatelstva na služby spojené s cestovním ruchem atd. (Ryglová, 2009)

ruchu – např. celní a devizové předpisy, pasové a vízové podmínky či nutnost očkování (tamtéž). Selektivní předpoklady vlastně korespondují s tím, jak je společnost způsobilá zúčastnit se cestovního ruchu (Mariot, a další, 1992).

2.3.3 Realizační předpoklady

Realizační předpoklady neboli podmínky cestovního ruchu umožňují využívání materiálně-technické základny území (ubytovací zařízení, možnosti stravování, sportovně-rekreační zařízení, cestovní kanceláře aj.) a to prostřednictvím dopravy. Aby mohli účastníci cestovního ruchu cestovat do dané destinace, musí existovat dopravní komunikace, po kterých se tam dostanou. Důležitým realizačním předpokladem je provoz ubytovacích a stravovacích zařízení pro uspokojení fyziologických potřeb a potřeby zábavy (tamtéž).

Materiálně-technická základna cestovního ruchu je pak „*soubor uměle vytvořených zařízení, která umožňují rekreační využívání určitého území účastníky cestovního ruchu*“ (tamtéž).

Realizační předpoklady cestovního ruchu mají nižší primární výpovědní hodnotu než lokalizační předpoklady, neboť v podstatě odrážejí rozlišení podle předpokladů lokalizačních. V některých případech však mohou být realizační předpoklady důležitější než lokalizační, a to díky významné iniciativě provozovatelů zařízení a jiných aktérů. Jedná se např. o westernové městečko Šiklův mlýn u Zvole, kde byl překonán lokalizační hendikep obvyklého umístování zábavních zařízení do blízkosti větších měst, nebo lyžařskou sjezdovku ve Velkých Němčicích na Hustopečsku – zde byl překonán lokalizační hendikep klimatický, jelikož se jedná o teplou nížinnou oblast (Bína, 2002).

2.4 Atraktivita cestovního ruchu

Atraktivita cestovního ruchu (jejichž existence je též předpokladem cestovního ruchu) se do značné míry překrývají s lokalizačními předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu. Atraktivita cestovního ruchu se dělí na přírodní, zahrnující reliéf území, „*přírodní jevy a zvláštnosti všech druhů, floru, faunu, vodstvo, zoologické a botanické zahrady, léčivé zdroje, příjemné klima atd.*“ a kulturně historické atraktivita, zahrnující

„architektonické památky a archeologická naleziště, kulturní zařízení, technické památky, lidové umění (např. řemesla) nebo významná historická místa včetně bojišť.“
(Attl, a další, 2004).

2.5 Potenciál cestovního ruchu a jeho hodnocení

Potenciál cestovního ruchu a potenciál rozvoje cestovního ruchu jsou pojmy označující totéž. Vhodnou metodiku hodnocení tohoto potenciálu nabízí dle Páskové a Zelenky (Zelenka, a další, 2002) autoři Melián-González a García-Falcón. Tito autoři v článku „Competitive potential of tourism in destinations“ (2003) popisují koncepty potřebné k vytvoření postupu pro hodnocení potenciálu cestovního ruchu v destinaci a tyto koncepty pro ilustraci aplikují na hlubinnou sportovní rybářskou turistiku na španělském ostrově Gran Canaria (Zelenka, a další, 2002).

Detailní metodiku hodnocení potenciálu cestovního ruchu však rozpracoval též RNDr. Jan Bína, CSc. Tato metodika hodnocení lokalizačních podmínek cestovního ruchu byla vytvořena v rámci úkolu, který řešil Ústav územního rozvoje ČR na základě zadání Odboru realizace a rozvoje cestovního ruchu Ministerstva pro místní rozvoj v roce 2001. V roce 2002 vznikl článek, který navazuje na práci z roku 2001 a zabývá se vyhodnocením lokalizačních podmínek cestovního ruchu podle území jednotlivých obcí České republiky (2002). V roce 2010 pak byla publikována závěrečná zpráva úkolu, která stanovuje hodnotu potenciálu pro cestovní ruch již ne obcí, ale správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP). Přidává též některé faktory – zejména míru dostupnosti území individuální dopravou a obslužnost území veřejnou dopravou (Bína). Nově tedy byly zohledněny faktory, které patří mezi realizační předpoklady pro cestovní ruch. V úkolu publikovaném v roce 2002 byly přitom zohledněny pouze lokalizační faktory, a to z důvodu, že mají v systému cestovního ruchu ČR primární význam (Bína, 2002).

Při hodnocení potenciálu cestovního ruchu by měly být dle Páskové a Zelenky vzaty v úvahu také případné negativní faktory rozvoje cestovního ruchu, jako je špatný stav životního prostředí (např. kyselá deště, nízká kvalita vzduchu, nedostatečná kvalita i množství vodních zdrojů, hlukové znečištění); živelné události a katastrofy, vysoká kriminalita, nestabilní politická situace, epidemie a výskyt nakažlivých chorob (2002). Možnou zápornou hodnotu potenciálu cestovního ruchu zmiňuje též Bína (2010).

Hodnocení potenciálu cestovního ruchu destinace je využíváno pro určování konkurenceschopnosti destinace a dále v oblasti destinačního managementu – při určování, jaká oblast bude destinací cestovního ruchu, jak bude zaměřena a jaké produkty cestovního ruchu lze v oblasti nabídnout účastníkům cestovního ruchu (Bína, 2002).

3 Metodický postup

Práce je založena zejména na sekundárním kvalitativním výzkumu – studia informací z odborné literatury, webových stránek jednotlivých obcí lokality a svazku obcí Mikroregionu Památkové zóny 1866, turistických portálů a dalších informačních zdrojů určených laikům i odborníkům.

Práce je doplněna o primární zdroje získané během předvýzkumu, jimiž jsou zejména vlastní fotografie a poznatky získané zúčastněným pozorováním v terénu. Předvýzkum v terénu - tj. průzkum lokality, pročítání informačních zdrojů v terénu (tj. infotabulí), návštěva kulturních zařízení a účast na konaných akcích probíhaly zejména během roku 2020. Sběr použitých fotografií probíhal zejména v průběhu března 2021, jinak od roku 2019. Vzhledem k nepříznivé epidemiologické situaci nebyla jako zdroj informací využita žádná turistická informační centra. Jako odborný informační základ pro praktickou část práce slouží zejména teoretická část práce a následující metodika hodnocení potenciálu cestovního ruchu dle Bíny (2002).

3.1 Typy lokalizačních podmínek cestovního ruchu

Potenciál cestovního ruchu je dle Bíny (2002) vlastně formalizovaným výsledkem zhodnocení lokalizačních podmínek daného území. Podmínkou pro tuto formalizaci je pak zjednodušení tohoto komplexu podmínek a rozčlenění na segmenty.

Jako tyto segmenty budou určeny tři typy podmínek:

- a) Jednotlivé aktivity cestovního ruchu, které je na daném území možné provozovat díky přírodním a krajinným podmínkám – např. cykloturistika, kulturně poznávací turistika, kongresová turistika, zimní sporty, horolezectví apod. Tento typ podmínek je relativně neměnný.
- b) Stálé („kamenné“) kulturní atraktivity daného území - např. kulturně-historické památky a soubory, muzea a skanzeny. Tento typ podmínek není snadné vytvořit, ale v zásadě to jde.
- c) Kulturní, sportovní a jiné akce, které jsou navštěvovány i diváky, kteří na daném území nebydlí. Tyto podmínky je relativně snadné vytvořit a ovlivnit

tak potenciál cestovního ruchu dané obce – za podmínky, že bude zajištěna jejich širší publicita.

Celkový potenciál území pro cestovní ruch je tak souhrnem možností pro provozování aktivit cestovního ruchu na daném území (tamtéž).

3.2 Kladné stupně lokalizačních podmínek cestovního ruchu

Dle Bínovy metodiky jsou zavedeny tři úrovně lokalizačních podmínek dle významnosti potenciálově relevantního jevu:

- stupeň 1 – jev je v daném prostoru registrovatelný – základní úroveň
- stupeň 2 – jev je v daném prostoru zřetelný a výrazný – zvýšená úroveň
- stupeň 3 – jev je v daném prostoru dominantní – vysoká úroveň

Jsou určeny složky cestovního ruchu, u kterých jsou rozlišeny pouze dvě hodnoty – dané území pro tyto aktivity vhodné je, či není. Jedná se vhodnost krajiny pro horolezectví, závěsné létání, sportovní myslivost, rybolov a pozorování vodních ptáků.

Bína (tamtéž) též podrobně popisuje, jak určit, do jakého stupně zařadit jednotlivé aktivity cestovního ruchu. Např. do stupně 1 v kategorii “Přírodní pozoruhodnosti“ má být území zařazeno, vyskytují-li se na něm atraktivní přírodní výtvořy – zejména skalní formace. Jsou-li tyto přírodní výtvořy větší a významnější (natolik, že mají publicitu v průvodcích a turistických mapách), jedná se o stupeň 2. Obce, na jejichž území se nacházejí celostátně a mezinárodně proslulé přírodní výtvořy, které často představují jediný důvod návštěvy celé oblasti, jsou v této kategorii ohodnoceny stupněm 1.

3.2.1 Váhové hodnocení významnosti dílčích složek potenciálu cestovního ruchu

Každému ze třech stupňů lokalizačních podmínek jednotlivých aktivit cestovního ruchu Bína přiřadil různou bodovou hodnotu. Např. je-li stupeň položky “přírodní pozoruhodnosti“ na úrovni 3 (tedy přírodní pozoruhodnosti jsou v daném prostoru dominantní), danému území je za tuto položku přičtena hodnota potenciálu 45. Tato hodnota je ve stejných stupních pro jednotlivé položky různá, poněvadž různé složky potenciálu cestovního ruchu nemají stejný význam. Např. existence kulturně-

historických památek a souborů je pro většinu turistů důležitějším aspektem než vhodnost krajiny pro horolezectví. Hodnocení je tedy váhové. Váhové počty bodů byly získány metodou expertního odhadu, který provedli individuálně všichni řešitelé úkolu (viz úvod kapitoly Metodický postup). Body za jednotlivé složky potenciálu se sečtou a výsledná hodnota je hodnotou celkového potenciálu území pro cestovní ruch (Bína, 2001).

Tabulka 1: Kladné stupně lokalizačních podmínek složek cestovního ruchu (Bína, 2010), str.3

Složka potenciálu cestovního ruchu	Počet bodů pro kladný stupeň lokalizačních podmínek		
	1	2	3
Přírodní pozoruhodnosti	10	20	45
Vhodnost krajiny pro pěší a horskou turistiku	5	10	15
Vhodnost krajiny pro cykloturistiku	10	15	20
Vhodnost krajiny pro sjezdové zimní sporty	7	15	30
Vhodnost krajiny pro lyžařskou turistiku	3	7	10
Vhodnost krajiny pro rekreaci u vody	10	20	40
Vhodnost krajiny pro rekreaci typu lesy/hory	7	13	20
Vhodnost krajiny pro venkovskou turistiku	3	7	10
Vhodnost krajiny pro vodní turistiku	3	7	15
Vhodnost krajiny pro horolezectví	2		
Vhodnost krajiny pro závěsné létání	2		
Vhodnost krajiny pro sportovní myslivost	2		
Vhodnost krajiny pro sportovní rybolov	2		
Vhodnost krajiny pro pozorování vodních ptáků	1		
Kulturně historické památky	10	25	50
Skanzeny a muzea	5	15	35
Lázeňská funkce	5	15	35
Kongresy a konference	2	10	20
Kulturní akce	10	20	40
Sportovní akce	2	7	20
Církevní akce	2	4	10
Veletrhy a tematické trhy	5	20	40
Místní produkty	5	10	25
Příhraniční specifika	2	5	10

3.2.2 Rozložení hodnot potenciálu cestovního ruchu

Bína (2002) stanovuje úroveň potenciálu dle váhového ohodnocení složek potenciálu cestovního ruchu takto:

- zóna základního potenciálu: 1–25 bodů
- zóna zvýšeného potenciálu: 26–50 bodů
- zóna vysokého potenciálu: 51–100 bodů
- zóna velmi vysokého potenciálu: 101–200 bodů
- zóna výjimečného potenciálu: 201 bodů a více².

3.2.3 Typologizace celkového potenciálu cestovního ruchu

Bína (tamtéž) stanovuje, jak určit celkový typ potenciálu cestovního ruchu obce (což bude v této práci vztaženo na území mikroregionu):

- typ přírodní vyhraněný: složky přírodního subsystému v celkovém potenciálu jsou zastoupeny 100 %
- typ přírodní: 80 – 99,9 % bodové hodnoty celkového potenciálu tvoří složky přírodního subsystému
- typ kulturní: 60 – 79,9 % celkového potenciálu tvoří složky kulturního subsystému
- typ kulturní vyhraněný: nejméně 80 % celkového potenciálu tvoří složky kulturního subsystému
- typ smíšený: celkový potenciál je tvořen jiným podílem přírodního a kulturního subsystému (a má nenulovou hodnotu)

² Maximální teoreticky dosažitelný počet bodů (kterého by lokalita dosáhla, pokud by byla ohodnocena 3. stupněm lokalizačních podmínek ve všech hodnocených složkách) je 499 (Tabulka 1).

3.3 Stanovení hypotéz a výzkumných otázek

Hlavní výzkumnou otázkou (1) je:

Jak vysoký je potenciál cestovního ruchu v dané lokalitě dle Bínovy (2002) metodiky?

Vedlejší výzkumnou otázkou je tato:

2) Jaký typ potenciálu cestovního ruchu dle Bínovy metodiky (tamtéž) v Mikroregionu obcí památkové zóny 1866 převažuje?

Byly též stanoveny následující hypotézy:

- 1) V lokalitě Mikroregion obcí památkové zóny 1866 převažuje kulturní typ potenciálu pro cestovní ruch.
- 2) Typem potenciálu lokality je typ kulturní vyhraněný.

Zdůvodnění hypotéz: Dle Strategického plánu rozvoje Mikroregionu obcí památkové zóny 1866 na období 2014–2020 (Centrum investic, rozvoje a inovací, 2015) je krajinná památková zóna Bojiště Bitvy u Hradce Králové r. 1866 jednoznačně hlavní atraktivitou mikroregionu. Historická bojiště pak lze považovat za kulturně-historické památky, které, pokud na hodnoceném území převažují, vypovídají o kulturně-poznávacím typu lokality (Bína, 2002).

3.4 Postup ověřování hypotéz

Ke zhodnocení lokality a ověření hypotéz budou využity informace ze sekundárních a částečně z primárních zdrojů uvedených v úvodu kapitoly. Získané informace budou průběžně popisovány v rámci celé praktické části práce a částečně doplněny u samotného hodnocení v kapitole Hodnocení potenciálu turismu oblasti.

Pro zhodnocení potenciálu cestovního ruchu území bude využita Bínova metodika nastíněná v kapitolách Potenciál cestovního ruchu a jeho hodnocení a podrobněji popsána v celé kapitole Metodický postup. Jednotlivé složky potenciálu Mikroregionu OPZ 1866 budou ohodnoceny dle kritérií popsanych Bínou (2002).

4 Praktická část

4.1 Dobrovolný svazek obcí Mikroregion obcí památkové zóny 1866

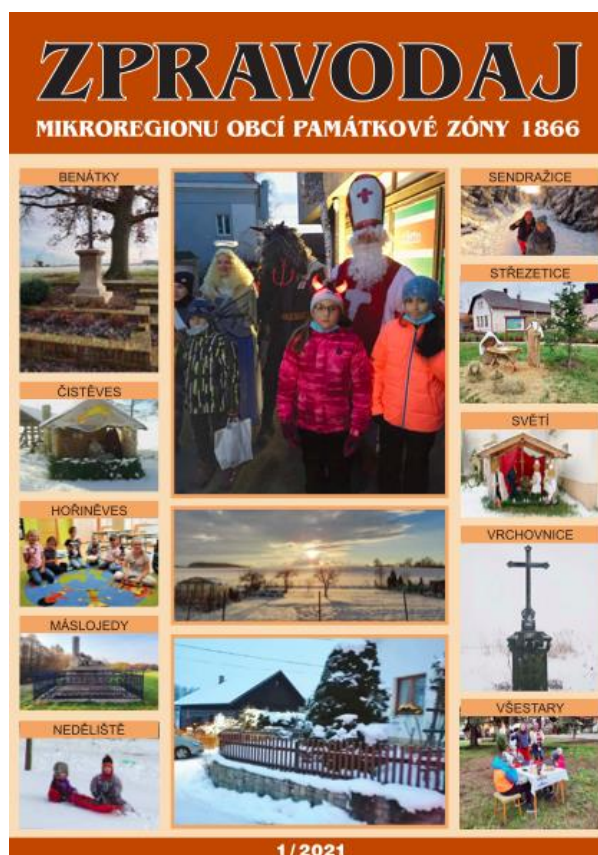
Mikroregion obcí památkové zóny 1866 (Obrázek 1) vznikl v roce 2001 jako dobrovolné sdružení obcí, které byly v bitvě na Chlumu roku 1866, v rozhodující bitvě prusko-rakouské války, zasaženy nejvíce (Správní rada Svazku obcí Mikroregionu obcí památkové zóny, 2010).

Obrázek 1: Logo Mikroregionu obcí Památkové zóny 1866 (Mikroregion obcí Památkové zóny 1866 a, 2021)

Tento svazek obcí vznikl za účelem spolupráce v oblasti ekonomického rozvoje, rozvoje venkova, spolupráce při územním plánování, řešení společných zájmů v různých oblastech správy obcí, ale také za účelem rozvoje cestovního ruchu a propagace regionu a udržování památek. Od roku 2004 vychází čtvrtletní periodikum „Zpravodaj Mikroregionu obcí Památkové zóny“ (Obrázek 2), který čtenáře seznamuje s činnostmi Mikroregionu, uplynulých či nadcházejících akcích v jednotlivých obcích. Zpravodaj je dodáván všem občanům do poštovní schránky zdarma (tamtéž). Sdružení také každoročně vydává a distribuuje občanům tematický stolní kalendář, přibližující mikroregion (Obrázek 3).

Obrázek 2: Zpravodaj Mikroregionu obcí Památkové zóny 1866, č. 1/2021 (Mikroregion obcí Památkové zóny 1866 b, 2021)

Obrázek 3: Stolní kalendář Mikroregionu obcí Památkové zóny 1866 na rok 2021 (Mikroregion obcí Památkové zóny 1866 d, 2020)

Od roku 2007 působí na území mikroregionu o.p.s. Hradecký venkov (Obrázek 4) a jeho stejnojmenná místní akční skupina, která realizuje projekty v oblasti občanské vybavenosti, podnikání, ale i kulturního dědictví a cestovního ruchu. Kromě Mikroregionu obcí Památkové zóny 1866 působí na území mikroregionů Urbanická brázda, Nechanicko a Hustířanka (tamtéž).

Obrázek 4: Logo o.p.s. Hradecký venkov (Hradecký venkov o.p.s., 2021)

Plán činnosti Mikroregionu obcí Památkové zóny 1866 na rok 2021 zahrnuje kromě zajištění spolupráce obcí, přípravy žádostí o různé dotace a realizace projektů, přípravy čtvrtletního zpravodaje a kalendáře také organizaci a podporu propagačních, kulturních a sportovních akcí regionu, aktivní zapojení do vzpomínkových akcí pořádaných k 155. výročí prusko-rakouské války, aktivní podílení na Strategii komunitně vedeného místního rozvoje (SCLLD) MAS Hradecký venkov, účast na jednání orgánů MAS Hradecký venkov nebo realizace projektu Ekologické a Environmentální vzdělávání široké veřejnosti (Mikroregion obcí Památkové zóny 1866 c, 2020).

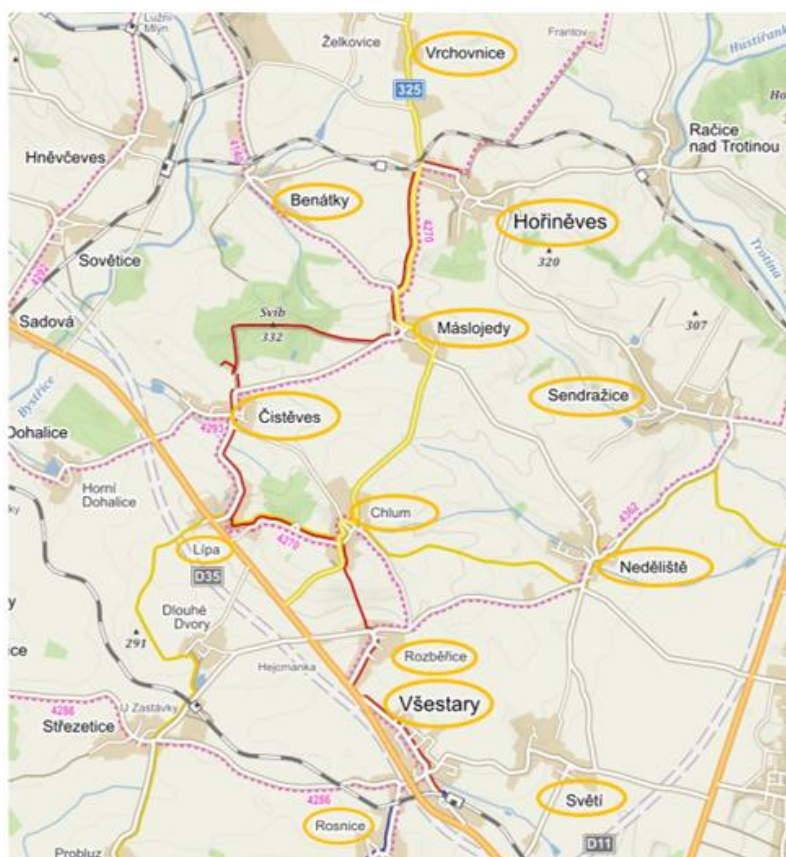
4.2 Geografické vymezení oblasti

Celé území Mikroregionu obcí památkové zóny 1866 se nachází v Královéhradeckém kraji, severozápadním směrem od Hradce Králové. Sdružuje 10 obcí (Obrázek 5, Obrázek 6): Benátky nad Bystřicí, Čistěves, Hořiněves, Máslojedy, Neděliště, Sendražice, Střezetice, Světí, Vrchovnice a Všestary (Správní rada Svazku obcí Mikroregionu obcí památkové zóny, 2010).

Obrázek 5: Území Mikroregionu obcí památkové zóny 1866 - upraveno (Mikroregion obcí Památkové zóny 1866 a, 2021).

Obrázek 6: Současná podoba lokality na turistické mapě s vyznačením obcí Mikroregionu obcí Památkové zóny 1866 a vesnic Chlum, Rosnice, Lípa a Rozběřice - upraveno (Seznam.cz a.s., 2021).

Rozloha celého území je 6007,55 ha – tedy 60,075 km². Žije v něm cca 4 600 obyvatel (Český statistický úřad, 2020). Průměrná hustota zalidnění královéhradeckého kraje je pak 116 obyvatel na km², celorepublikový průměr je 134 osob na km² (Královéhradecký kraj, 2018). Průměrná hustota zalidnění území Mikroregionu OPZ 1866 je tedy 77 obyvatel na km², tedy menší než průměrná. Počet obyvatel v jednotlivých obcích je uveden níže (Tabulka 1).

Na území výrazně převažuje zemědělská půda (5142.63 ha) nad nezemědělskou (864.92). Lokalitu tvoří menší podíl lesů (310.84 ha) a vodních ploch (39.84 ha). Na území se nenacházejí žádné chmelnice ani vinice (Tabulka 2).

Tabulka 2: Statistická data o druhu pozemků na území Mikroregionu OPZ 1866 dle jednotlivých obcí - upraveno (Český statistický úřad, 2020)

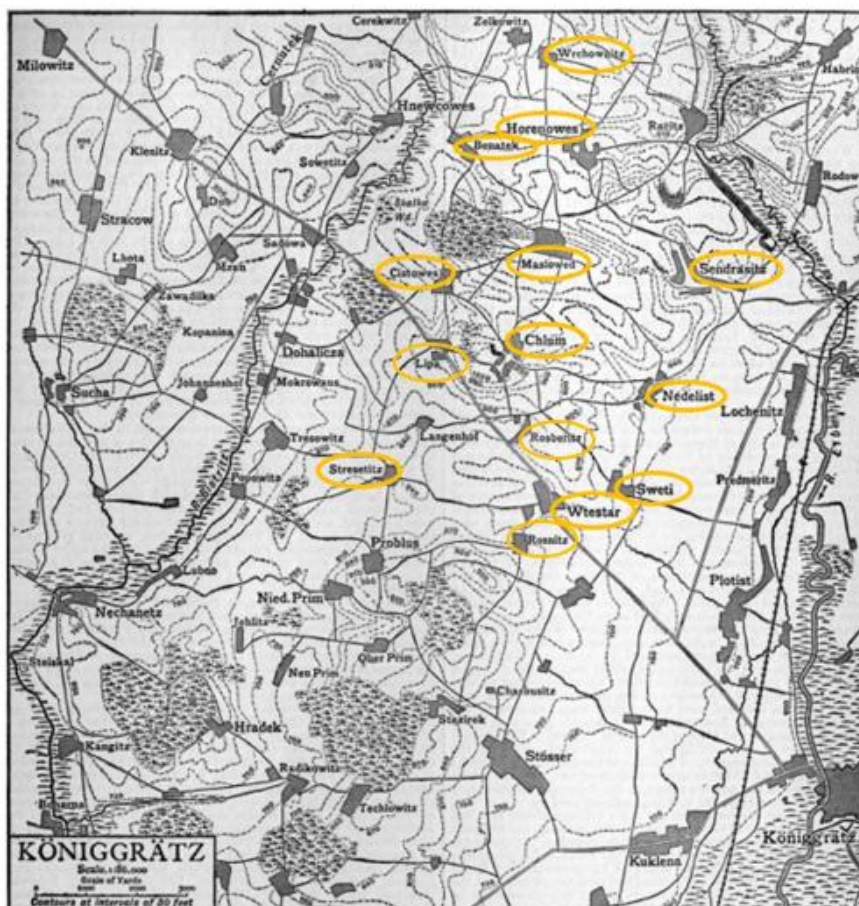
Obec název	Celková výměra (ha)	Orná půda (ha)	Zahrady (ha)	Ovocné sady (ha)	Trvalé travní porosty (ha)	Zemědělská půda (ha)
Benátky	360.9	277.0	4.6	-	19.2	300.8
Světí	320.0	282.4	7.7	-	2.0	292.1
Čistěves	259.5	205.9	7.8	2.5	15.7	231.9
Hořiněves	1267.9	965.0	27.7	5.3	92.9	1091.0
Máslojedy	461.4	313.9	6.0	2.3	34.6	356.9
Neděliště	584.5	524.1	6.8	-	10.3	541.3
Sendražice	501.0	346.3	14.1	0.2	47.8	408.5
Střezetice	481.5	373.6	12.2	-	21.4	407.1
Vrchovnice	151.2	134.1	3.6	0.2	0.4	138.4
Všestary	1619.7	1250.0	49.2	7.9	67.6	1374.7
Lokalita celkem	6007.55	4672.50	139.74	18.47	311.92	5142.63
Obec název	Lesní pozemky (ha)	Vodní plochy (ha)	Zastavěné plochy a nádvoří (ha)	Ostatní plochy (ha)	Nezemědělská půda (ha)	Počet obyvatel k 31.12. - celkem
Benátky	18.3	2.7	6.7	32.5	60.1	121

Světlí	-	2.9	6.6	18.5	28.0	327
Čistěves	9.1	3.1	5.3	10.1	27.6	188
Hořiněves	58.4	8.8	19.9	89.9	176.9	684
Máslojedy	83.8	1.3	5.9	13.5	104.4	220
Neděliště	1.4	6.5	8.7	26.5	43.2	355
Sendražice	31.7	8.3	11.9	40.7	92.6	442
Střezetice	41.4	1.6	8.4	22.9	74.4	395
Vrchovnice	-	0.9	3.4	8.4	12.7	62
Všestary	66.8	3.9	39.3	135.0	245.0	1,797
Lokalita celkem	310.84	39.84	116.18	398.06	864.92	4591

4.3 Historie a významné atraktivity obcí mikroregionu

Na historické mapě z r. 1866 (Obrázek 7) a dalších historických mapách znějí německé názvy jednotlivých obcí takto: Benatek (Benátky nad Bystřicí), Cistowes (Čistěves), Horenowes (Hořiněves), Maslowed (Máslojedy), Nedelist (Neděliště), Sendrasitz (Sendražice), Stresetitz (Střezetice), Wrchownitz (Vrchovnice), Sweti (Světlí), Wtestar (Všestary). Na mapě je též vyznačena vesnice Chlum, která je v současnosti částí obce Všestary.

Obrázek 7: Historická politická mapa území ve stavu z roku 1866 s vyznačením obcí Mikroregionu obcí Památkové zóny 1866 a vesnic Chlum, Rosnice, Lípa a Rozběřice - upraveno (Britannica, Encyclopædia, 1911).

4.3.1 Benátky nad Bystřicí

Obec Benátky, někdy též pro odlišení stejnojmenných obcí „Benátky nad Bystřicí“, zřejmě nese název po italském městě Benátky – tvrdí se, že díky obklopení vodstvem jednomu z jejích majitelů italské Benátky připomínala (Turistika.cz s.r.o. a, 2020). Mezi dochované informace z pamětní knihy obce patří podrobné popisy o tom, kdo obec vlastnil již od dob vlády Přemysla Otakara I. (1197–1230). Právě z tohoto období pocházejí první písemné zmínky o obci, přestože není známo, kdy přesně byla založena. Obec snad dříve byla poplužním dvorem – ten se nacházel zhruba v místech, kde nyní stojí domy čp. 1 a 2 (Obec Benátky, 2010).

Dochovaly se však dokonce informace o prvních obyvatelích území, jimiž byly dle pamětní knihy obce kočovné kmeny, které se živily lovem zvěře z okolních lesů a později obyvatelé živící se obděláváním polí a chovem domácích zvířat. Obyvatelé živící se hospodařením s půdou a zvířaty přitom mohli být jak potomky kočovných kmenů, které se později usadily, tak nově usadivší se lidé. Je dokonce známo, jak bylo nakládáno s mrtvými – byli zpopelňováni na dřevěné hranici. Popel byl pak ukládán do tzv. popelnic a zakopán na pohřebištích. O osídlení území svědčí nálezy těchto popelnic a kamenných nástrojů (tamtéž).

V den bitvy na Chlumu, 3. července roku 1866 byly Benátky ostřelovány, a to nikoli pruskými, ale rakouskými děly ve snaze zamezit postupu Prusů z Cerekvice ke Chlumu. Vesnice již byla tou dobou opuštěná, obyvatelé prchli. O obec se ten den strhl boj, jehož obětí bylo několik vojáků obou vojsk. Byli pohřbeni na místech, kde byli nalezeni – tyto hroby jsou nyní označovány jako pomníky. Pamětní kniha obce popisuje také osud obce za 1. světové války: *„V období války byl venkov stížen značnou chudobou. Událostem 28. října 1918 lid nechtěl věřit, bylo to ukončením veškerých běd a zabíjení. Na památku toho dne byly zasazena u jezerské cesty nade vsí „Lípa svobody“ (tamtéž).*

4.3.2 Čistěves

První písemná zmínka o obci Čistěves je dochována v listině krále Přemysla Otakara I. z roku 1225 (Obec Čistěves, 2021). Prvními držiteli byli (v tomto roce) bratři Petr a Beneda z Hradce Králové. V Čistěvsi se nacházela tvrz místních vladyků (kteří také užívali přídomek „z Čistěvsi“), což je poprvé doloženo v roce 1390 osobou Markétou z Čistěvsi. Místní vladykové se v dochovaných záznamech objevují až do roku 1445. Tvrz zanikla v 15. století, nicméně ještě v 18. století se dle tereziánského katastru nalézal v Čistěvsi pozemek zvaný „Na Hrádku“ (v lese Svíb, 1 km od Čistěvsi směrem ke vsi Benátky). Podstatná část tvrziště byla již v minulosti rozvezena, v místě se však zachovaly skromné zbytky příkopu (Křížek, a další, 1992).

Tato obec byla již v minulosti považována za pokrokovou – vlastní elektrárna zde byla postavena již v roce 1908 (firmou Křížík Praha), tedy dříve než v Hradci Králové, jako druhá elektrárna ve Východočeském kraji. Čistěves je jednoznačně obcí zemědělskou – první strojní družstvo zde bylo založeno již v roce 1905 (Obec Čistěves, 2021).

K obci přiléhá les Svíb, kde byla svedena klíčová bitva prusko-rakouské války roku 1866, samotná Čistěves byla během bojů o les Svíb též místem střetnutí: „2. července opustili všichni obyvatelé (až na 4) s dobyt看em, nejnutejším šatstvem a peřinami své domovy a odjeli směrem k Hradci Králové a Nechanicím. Jejich odchod byl velmi svízelný po polních cestách, neboť po silnicích již nastupovala vojska rakouské a saské armády“. Právě při kopání hrobů padlým v roce 1866 bylo objeveno mnoho archeologických nálezů – pravěkých nástrojů (Komitét pro udržování památek z války roku 1866, 2016).

Jedním z nejznámějších pomníků bojiště v lese Svíb je monumentální dílo z istrijského vápence věnované památce padlých rakouského 8. praporu polních myslivců (Obrázek 8). Tento pomník (č. 292) se nachází u cesty odbočující ze silnice do Máslojed k lesu Svíb (Komitét pro udržování památek z války roku 1866, 2016). Jedná se poslední dílo sochaře Viktora Tilgnera, profesora vídeňské výtvarné akademie. Bylo odhaleno u příležitosti 30. výročí bitvy v r. 1896 ve Vídni.

Obrázek 8: Pomník myslivce na okraji lesa Svíb, kudy prochází naučná stezka (vlastní fotografie, 2021)

4.3.3 Hořiněves

Součástí obce Hořiněves jsou v současnosti vsi Jeřičky, Želkovice a Žiželeves. V Hořiněvsi stál pravděpodobně v roce 1280 dvůr a později, zřejmě ve 2. pol. 14. st. nebo začátkem 15. st. zde vznikla tvrz. Za první výslovné držitele tvrže jsou považováni bratři Pavlík a Prokop z Hořiněvsi. Sídlo (tehdy již pouze Prokopovo) bylo dobyté roku 1425, možná v rámci mocenských záležitostí na husitském politickém pozadí (Křížek, a další, 1992).

O další historii Hořiněvsi jsou dochovány podrobné historické záznamy. Například v roce 1775 zde proběhlo selské povstání proti Janu Karlovi, poslednímu držiteli Hořiněvsi z rodu Šporků, který byl znám jako utiskovatel poddaných (tamtéž). Povstalci těžce poškodili hořiněvský zámek **Chyba! Nenalezen zdroj odkazů.**, (Obrázek 9**Chyba! Nenalezen zdroj odkazů.**), který byl již tou dobou přestaven na barokní (počínaje zřejmě rokem 1661). V dobách totalitního režimu památka chátrala a docházelo k její devastaci. Po revoluci v r. 1989 byl zámek určen k náhradní restituci, nyní je zámek v soukromých rukou (Obec Hořiněves, 2021). Návštěvníkům momentálně přístupný není, na zámku probíhá ohlášená stavba s využitím příspěvku poskytnutého Ministerstvem kultury v rámci Programu péče o vesnické památkové rezervace a zóny a krajinné památkové zóny (Příloha 1).

Obrázek 9: Barokní zámek v Hořiněvsi (Mikroregion obcí Památkové zóny 1866 e, 2021)

Hořiněves je rodištěm českého slavisty Václava Hanky (1791–1861), známého v souvislosti s „objevením“ Rukopisů královédvorského a zelenohorského, který je nejpravděpodobněji falzifikátem, jinak však významného autora seriózních děl. Rodný dům Václava Hanky v Hořiněvsi je dochován, nyní č.p. 10 (Obrázek 10 **Chyba! Nenalezen zdroj odkazů.**). Roubený lidový dům byl postaven kolem roku 1720 jako zájezdní hospoda. Uvnitř se nachází stálá expozice věnovaná životu a dílu Václava Hanky (CzechTourism, 2021).

Obrázek 10: Rodný dům a muzeum Václava Hanky v Hořiněvsi (vlastní fotografie, 2021)

4.3.4 Máslojedy

První zmínka o obci Máslojedy pochází z roku 1241, kdy patřila pruským křižovníkům (Obec Máslojedy a, 2020). O vlastnictví obce lze najít zmínky např. v Listinári Viléma z Pernštejna. Zápis z roku 1468 např. zapisuje vlastnictví Máslojed bratrům Petrovi a Benešovi z Ostromíře (nynější Ostroměř, obec nacházející se něco přes 20 km od Máslojed směrem na Jičín) a to za 2500 grošů českých; zápis z r. 1477 pak už potvrzuje vlastnictví jen Petrovi z Ostromíře. Zápis z r. 1477 též uvádí, že Petr z Ostromíře se

jmenoval celým jménem Petr Kdulinec a byl hejtmanem (tehdejšího) Hradeckého kraje. V Rejstříku písemností pak najdeme tuto informaci: „2. kv. 1493 Mik. Kdulinec Maslojedské propouští v podanství Vilímovi z Pern.“ (Kalousek, a další, 1897). V Máslojedech se nachází několik turistických atraktivit, např. socha rolníka věnovaná obětem 1. a 2. sv. války (Obrázek 11) nebo historická brána Kadečkova statku.

Obrázek 11: Socha rolníka na památku padlým během 1. a 2. světové války v Máslojedech (Místopisy.cz, 2021)

4.3.5 Neděliště

Nejstarší známá zmínka o obci Neděliště se nachází v darovací listině prvního českého krále Vratislava Opatovického opatství z roku 1073, druhá nejstarší zmínka o Nedělišti je pak v zakládací listině strahovského kláštera z roku 1143. Bohaté informace poskytuje kronika z roku 1922, kterou sepsal a sestavil Václav Semrád, nedělišťský

učitel a první kronikář obce Neděliště. V příspěvku z kroniky, obsahujícího text žurnalisty F. P. V. Týnišťského z r. 1883 se píše:

„Prastará jest osada Neděliště. Prvotní její dějiny jsou tak jako většiny malých míst v naší milé vlasti v temnotu zahaleny, toliko se ví, že byla od dávných dob sídlem rodin vladyckých ač není známo, že by zde před první polovicí 16. století jaké tvrže stávalo. Že osada již v r. 1226 byla, lze souditi z toho, že uvádí se v tomto roku Ctibor z Nedělišť.“
(Obec Neděliště)

K dispozici jsou velmi bohaté informační prameny o historii církve v Nedělištích, o osudech obce v době prusko-rakouské války, o příběhu spojených se zdejším zámekem („Proč strašivalo v nedělišťském zámku“), o zámku samotném (Obrázek 12) a zámeckém parku, o ochotnickém divadle, které zde působilo v letech 1860-1960 a dalších událostech z historie obce (tamtéž).

Obrázek 12: Zámek v Nedělišti (Mikroregion obcí Památkové zóny 1866 f, 2021)

4.3.6 Sendražice

Na území Sendražic před osídlením hustě zalesněné, se první obyvatelé usadili ve druhé polovině třináctého století. První obyvatelé Sendražic byli z kmene Chorvatů, jemuž vládl v 10. století rod Slavníkovců. Sendražští ze Sendražic byli potomky Sendrahovy. Vystavěli zde tvrz, která sloužila k obraně – na jejím místě dnes stojí dům č.p. 11. Sendražice jsou poprvé doloženy v roce 1297, kdy zde měl majetek Ondřej ze Sendražic, ve 14. století zde již stál poblíž tvrze kostel a fara (Obrázek 13). Tvrz přestala být sídlem, zpusťla a zanikla po tom, co ji v roce 1512 její tehdejší majitel Beneš Sendražský ze Sendražic prodal spolu se dvorem a celou vsí Mikulášovi mladšímu Trčkovi z Lípy. Pobývali zde jen hospodářští úředníci (Obec Sendražice, 2021).

K dispozici jsou další historické informace o osudech obce: „Podle vyprávění kronikáře náleželi sendražičtí poddaní od roku 1661 do roku 1790 k panství hořinevskému. V roce 1790 byla Hořineves prodána císaři Josefu II., který již v roce 1780 koupil smiřické panství od Jana Václava z Paarů. Tak byla obě panství spojena a vše přišlo do majetku komory císařské, a to až do roku 1918. Ves Sendražice patřila tedy do roku 1848 ke komornímu panství Smiřice a Hořineves.“ (tamtéž).

Obrázek 13: Sendražice – kolem kostela (Mikroregion obcí Památkové zóny 1866 g, 2021)

4.3.7 Střezetice

Název Střezetice má původ ve staročeském osobní jménu Střezivoj nebo Střezimír, resp. v lichotivém tvaru jednoho z nich – Střezata. Obyvateli této osady byli Střezetici – lidé Střezatovi. První dochovaný historický zápis o Střezetících, pocházející z roku 1351, naznačuje, že obec náležela obec k děkanátu v Hradci Králové. Šlo o obec malou, v době připojení k Libčanům v pol. 17. st. se v ní nacházel pouze dvůr a sedm poddanských stavení. Na 78 obyvatel se obec rozšířila za vlády za vlády Karla VI. a Marie Terezie (Obec Střezetice, 2021).

Se Střezetici se pojí monumentální³ obraz „Srážka jízdy u Střezetice“ z r. 1900 (Obrázek 14). Autorem je malíř Václav Sochor (1855–1935). Dílo je považováno za velmi zdařilé. Originál je trvale vystaven ve vídeňském Arsenalu, dnešním Vojensko-historickém muzeu již od doby, kdy jej za tímto účelem zakoupil císař František Josef I. Kopii obrazu pak mj. vlastní Východočeské muzeum v Hradci Králové (Komitét pro udržování památek z války roku 1866 z.s., 2010).

Obraz má rozměry 790 x 490 cm (Komitét pro udržování památek z války roku 1866 z.s., 2010)

Obrázek 14: Václav Sochor – Srážka jízdy u Střezetic (Komitét pro udržování památek z války roku 1866 z.s., 2010)

U příležitosti 150. výročí bitvy u Hradce Králové 1. července 2016 byl ve Střezeticích slavnostně odhalen také Pomník jezdecké srážky. Bronzové sousoší (Obrázek 15Obrázek 15), vyjadřující vztah jezdce a jeho koně je věnováno padlým v jezdecké srážce roku 1866 (Turistika.cz c, 2016).

Obrázek 15: Střezetice – pomník věnovaný padlým v jezdecké srážce roku 1866 (Mikroregion obcí Památkové zóny 1866 h)

4.3.8 Světí

V prvních písemných zmínkách je označována obec Světí jako jako Světy, Světín, Svěci, od r. 1436 je používán výhradně název Světí. Místo bylo osídleno již v mladší době bronzové, což lze usuzovat z vykopávek. První písemné zprávy o Světí pocházejí z r. 1365. V této době obec, dvůr a kostel patřily německým rytířům v Hradci Králové. Dominantou obce je Kostel sv. Ondřeje (Obrázek 16 **Chyba! Nenalezen zdroj odkazů.**). Samostatnou obcí je Světí od r.1991, součástí svazku obcí "Mikroregion obcí Památkové zóny 1866" je od r. 2000 (Obec Světí, 2017). Pamětní kniha obce, jejíž první záznamy pochází z r. 1915, jsou v plné verzi přístupné (jako skeny) v elektronické podobě (OBEC SVĚTÍ b, 2021).

Obrázek 16: Kostel sv. Ondřeje ve Světí (OBEC SVĚTÍ, 2021)

4.3.9 Vrchovnice

Vrchovnice (Obrázek 17) byly založeny jako osada nejspíše v době krále Přemysla Otakara I. (1197–1230) – svědčí o tom zápisy z okolních obcí. První písemná zmínka o Vrchovnici pochází z r. 1355. Samostatnou obcí se Vrchovnice stala po r. 1990. K okresu Hradec Králové patří až od r. 1961 (Obec Vrchovnice, 2015).

Několik dní před bitvou u Hradce Králové – v noci z 29. na 30. června byla Vrchovnice pouze svědkem toho, jak se přesouvají různé útvary rakouských vojsk. Po dobytí Hořiněvsí pruským vojskem 3. července 1866 byla svědkem přesunu pruských vojsk stejným směrem (Obec Vrchovnice, 2015).

Obrázek 17: Vrchovnice – historická fotografie u hostince (Obec Vrchovnice b, 2015)

4.3.10 Všestary

Obec Všestary tvoří šest místních částí: Bříza, Chlum, Lípa, Rosnice, Rozběřice a Všestary. Název “Všestary“ vznikl ze slova “Všestaři“, což znamenalo „všichni krásní“, snad dle kroje nebo způsobu strojení obyvatel. Území dnešních Všestar (mimo jeho další místní části) bylo osídleno již v době předhistorické, o čemž vypovídají archeologické nálezy. Osada Všestary byla založena u potoku Melounka, u staré obchodní cesty z Hradce Králové do Hořic a Jičína a to v době bronzové, o čemž svědčí objev malého slezského popelnicového pohřebiště⁴ z mladší doby bronzové z roku 1908. Dochovaly se četné informace o vlastnictví osady. Po většinu času byly Všestary poddanou vesnicí Hradce Králové (Obec Všestary, 2021).

Ve **Všestarech** se nachází Archeopark pravěku (Obrázek 18) – areál pravěkého osídlení (někdy nazývaný skanzenem či pravěkou vesničkou), který vznikl „výhradně s využitím

⁴ Popelnicové pohřebiště - viz kapitola Benátky nad Bystřicí

pravěkých postupů a technologií“. Jde o expozici Centra experimentální archeologie Filozofické fakulty Univerzity Hradec Králové. Součástí je též tematická naučná stezka a také archeologická cyklotrasa, obě vedoucí přes významné archeologické lokality.

Obrázek 18: Areál Archeoparku pravěku ve Věstarech (Destinační management Hradecko, 2021)

Chlum byl osídlen již v mladší době kamenné, o čemž vypovídají četné archeologické nálezy z této doby – zejména kamenné nástroje a střepy z nádob (mnoho z těchto nálezů je uloženo v historickém muzeu v Hradci Králové). O stáří osady svědčí také staré úvozové cesty, jež vedou ke Chlumu z okolních vesnic a obcí. Na Chlumu bývala tvrz, což je známo ze zápisu v tereziánském katastru. Kostel Proměnění Krista Pána je zmíněn v zápisu ze 14. st. – stáří původní stavby ani její architektonický sloh není s jistotou znám. Poloha kostela na Chlumu a okolních farních kostelů nasvědčuje tomu, že v době pohanské mohl být Chlum posvátným místem (tamtéž). O historii kostela i vlastnictví Chlumu se dochovalo mnoho dalších informací.

Chlum je protkán pomníky a památníky, z nichž nejmonumentálnější je pomník Baterie mrtvých (Obrázek 19). Muzeum války 1866 (Obrázek 20) je součástí areálu bojiště na Chlumu a též oddělením Muzea východních Čech. Historická budova muzea vznikla r. 1936 a v současné podobě je jejím cílem seznámit návštěvníky

s perspektivou prostých vojáků i vrchních velitelů, a to i prostřednictvím dvou hraných dokumentů. Vystavené a opatřené doprovodnými texty jsou dochovaná uniformy, zbraně, archeologické nálezy i předměty denní potřeby mužů bojujících v prusko-rakouské válce (Muzeum východních Čech v Hradci Králové). Na Chlumu se nachází též kostel Proměnění Páně (původní gotická stavba je z r. 1384), přestavována upravován byl zejména v 16. a 18. století (Turistika.cz s.r.o. d, 2009).

Obrázek 19: Všestary, část obce Chlum – pomník Baterie mrtvých naproti lesu Svíb, pohled směrem od Muzea války 1866 (vlastní fotografie, 2021)

Obrázek 20: Muzeum války 1866 – toho času uzavřené (vlastní fotografie, 2021)

Lípa byla osídlena již v mladší době kamenné, čemuž nasvědčují tomu nálezy kamenných nástrojů u dvora Gabrielína nad obcí Lípa. Osada Lípa dostala jméno dle lípy, u které byla osada založena, anebo zde mohl být lipový háj. Osada vznikla při potůčku, který se v Dohalicích vlévá do Bystřice, a při staré obchodní cestě, která spojovala Hradec Králové s Hořicemi a Jičínem. Nepochybně zde také bývala tvrz (nejméně do roku 1619) a u ní dřevěný dvůr. Tvrz byla dřevěná a bylo v ní několik světnic, komor, kuchyně a sklep. Za vlády Marie Terezie a Josefa II. stála v místech, kde bývala tvrz, sýpka, kam bylo ukládáno obilí pro případ neúrody. Dochovaly se též informace o středověkých držitelích Lípy (Obec Všestary, 2021).

Areál bojiště bitvy u Hradce Králové ve Všestarech zahrnuje také Pruský vojenský hřbitov (náležící k obci Lípa), ve kterém se nachází též ossarium (kostnice). Ossarium (Obrázek 21) bylo postaveno bylo roku 1899 v gotickém slohu Františkem Dvořáčkem, učitelem sochařské a kamenické školy v Hořicích, dle návrhu stavebního rady Friedricha Wilhelma von Schmida, restaurátora Dómu sv. Štěpána ve Vídni. Uprostřed kapličky je žulový sarkofág. V hrobce pod Ossariem bylo roku 1899 uloženo 36 koster vykopaných na bojišti. Před vchodem do Ossaria jsou po obou stranách postaveni dva kamenní lvi, kteří bývali do roku 1900 před kasárnou císaře Josefa I. ve Vídni a odtud

převezeny sem. V Lípě se nachází několik dalších památek věnovaných památce padlým v bitvě r. 1866 (tamtéž).

Obrázek 21: Ossarium u bojiště Chlum (Rodinné výlety – kam na výlet s dětmi a rodinou, 2016)

Bříza byla založena na místě březového lesa (tehdy vnímaného jako místo po cestě z Hradce Králové na Probluz). Je zmíněna v latinském písemném záznamu z r. 1376 pod názvem Prziess. Zhruba od těchto let v Bříze bývala tvrz, která zanikla asi ke konci 15. století. Stejně jako o ostatních místech lokality, i o Bříze se dochovaly záznamy o jejím vlastnictví – vlastnili ji jednotlivci, město Hradec Králové, králové Vladislav II. (od r. 1486), Ferdinand I. (který ji zkonfiskoval v r. 1547) nebo Jan z Pernštejna v Pardubicích (kterému ji v r. 1548 prodal právě Ferdinand I.). V Bříze se nachází několik pomníků věnovaných obětem války roku 1866 (Obec Všešary, 2021).

První zmínka o obci **Rosnice** pochází z 12. století a první dochované písemné prameny pak pocházejí z 1. pol. 14. století. V blízkosti Rosnic však byly nalezeny nástroje, nádobí a střepy nádob již z doby pravěké – jsou uloženy ve Východočeském Muzeu v Hradci Králové (tamtéž). V Rosnici se nachází tzv. Žižkův stůl (Obrázek 22Obrázek

22) – návrší, kde podle legendy obědval Jan Žižka z Trocnova a jeho vojsko při svém tažení v r. 1423. Z návrší Žižkův stůl je výhled na bojiště na Chlumu, Krkonoše, Orlické hory a částečně Železné hory (Turistika.cz s.r.o. b, 2012).

Obrázek 22: Žižkův stůl (Turistika.cz s.r.o. c, 2012).

Rozběřice, před r. 1376 nazývané Rozběšice a v 16. st. též Rozběžice a Rozběžice jsou snad pojmenovány po osobním jménu Rozběh. Rozběh se zde údajně usadil již v době předhistorické po cestě vedoucí z Hradce Králové do Hořic. Ověřené historické zprávy pocházejí ze 14. století, kdy jejich jednotlivé statky – pravděpodobně tři – patřily hradeckým měšťanům – nikoli jednotlivým pánům (Obec Všestary, 2021), jako tomu

zpravidla bylo u jiných osad území mikroregionu. Tvrz zde vystavěl pravděpodobně až Jan z Pernštejna spolu se dvorem a malým pivovarem, které zanikly (i s tvrzí) asi ve 20. století (tamtéž). V obci se též nachází soubor pomníků války r. 1866.

4.4 Potenciál turismu Mikroregionu obcí památkové zóny 1866

4.4.1 Přírodní lokalizační předpoklady

4.4.1.1 Reliéf

Z geomorfologického hlediska tvoří většinu území mikroregionu nízká pahorkatina s malým vertikálním členěním. V rámci geomorfologické klasifikace ČR patří území této lokality do soustavy Česká tabule. Nejvyšším bodem je Chlum (337 m n. m.), druhou nejvýraznější vyvýšeninou je Svíb (331 m n. m.) a oblast Hořiněvské lípy (320 m n. m.). Z hlediska půdních typů v lokalitě převládají úrodné černozemě až hnědozemě. Na území se nenacházejí žádná dobývací místa nerostných surovin (Centrum investic, rozvoje a inovací, 2015)

4.4.1.2 Klima

Mikroregion OPZ 1866 leží v Polabské nížině – jednom z nejteplejších regionů v ČR. Dle tzv. Quittovy klasifikace⁵ leží lokalita na rozhraní teplé a mírně teplé klimatické oblasti. Průměrná roční teplota dosahuje 7,5 stupňů Celsia. Pro oblast jsou typická dlouhá, teplá a suchá léta. Zimy jsou typicky krátké, mírně teplé a suché, většinou s pouze krátkodobou sněhovou pokrývkou. Průměrný roční úhrn srážek je 600 mm/rok a nejvyšší úhrny jsou dosahovány za vydatných dešťů v letním období (tamtéž).

Kvalita ovzduší v mikroregionu je hodnocena jako dobrá bez výraznějšího zatížení, je však částečně ovlivňována produkcí znečištění v Hradecké aglomeraci. Nejbližší monitorovací stanice je v Hradci Králové a Josefově. V obcích mikroregionu se

⁵ Quittova klasifikace podnebí je nejpoužívanější klasifikací na území ČR i SR, vytvořená českým klimatologem Evženem Quittem.

vyskytují lokální zdroje znečištění, a to z topenišť domů a z drobné podnikatelské činnosti. K výraznému zlepšení kvality ovzduší v lokalitě došlo po plynofikaci obcí, též jsou postupně modernizovány kotle, přechází se na jiné způsoby vytápění objektů (tamtéž).

Na území mikroregionu se nachází jeden registrovaný znečišťovatel (dle Integrovaného registru znečišťování, www.irz.cz) - zemědělská společnost RCHP Benátky, s.r.o., zabývající se chovem prasat. Jedná se o zatížení ovzduší únikem amoniaku, úniky se však u této společnosti snižují díky novým technologiím (tamtéž).

Emise z autodopravy pocházejí především ze silnice I/35 – jedné z nejzatíženějších komunikací v Královéhradeckém kraji. Tato silnice prochází obcí Všešary, převážně mimo zastavěné území obce, ale zvýšená prašnost, hlučnost, vibrace a rovněž místní znečištění oxidem uhlíku jsou patrné i v širším pásmu podél silnice (tamtéž).

4.4.1.3 Vodstvo

Územím mikroregionu protéká potok Melounka, Olšovka a Bystřice (západní okraj území), dále Sendražický potok, Mlakovská svodnice a několik malých vodních toků (převážně beze jména). Územím neprotéká žádný významnější ani větší vodní tok, díky tomu (a také morfologii terénu) však není území mikroregionu ohroženo povodněmi, pouze při výraznějších deštích může dojít ke splachu vody z velkých ploch orné půdy. Vodní plochy v regionu mají sloužit spíše jako přírodní ekosystémy či požární nádrže, nemají výraznější hydrologický význam. Jejich kvalita je ovlivněna převážně zemědělskou činností a vyústěním komunálních splašků do těchto toků, nenachází se zde však nenachází žádný větší či průmyslový znečišťovatel vod. Celá lokalita náleží k chráněné oblasti CHOPAV⁶ Východočeská křída (tamtéž).

⁶ CHOPAV = chráněná oblast přirozené akumulace vod.

4.4.1.4 Fauna a flóra

Na území mikroregionu se nachází část Evropsky významné lokality „Bystřice“ a to podél stejnojmenného vodního toku (na západním okraji katastru obce Benátky). Patří do soustavy Natura 2000⁷. Podél toku Bystřice se nachází také maloplošné zvláště chráněné území – přírodní památka Bystřice⁸. Cílem ochrany je podpora a stabilizace populace velevrubu tupého⁹, evropsky významného a silně ohroženého živočišného druhu. V lokalitě se nachází les Svíb (tamtéž).

⁷ Soustava Natura 2000 sestává ze dvou typů chráněných území – ptačích oblastí (necelých 9 % území ČR), a evropsky významných lokalit (10 % území ČR). Soustava Natura 2000 zhruba 14 % území ČR (Ministerstvo životního prostředí, 2020). Celková rozloha této EVL je 51,7 ha, tj. 0.517 km² a táhne se podél toku od Svatogothardské Lhoty u Hořic přes Benátky, Mokrovousy, Nechanice až do Boharyně. (Centrum investic, rozvoje a inovací, 2015)

⁸ Rozloha - 27,91 ha, tj. 0.27 km² (Centrum investic, rozvoje a inovací, 2015).

⁹ Velevrub tupý (*Unio crassus*) je druh mlže (sladkovodních) tekoucích vod, dříve běžným, dnes vymírajícím. Patří mezi tzv. indikační druhy – např. proto své vysoké nároky na jakost vody (Douda, a další, 2009).

Obrázek 23: Velevrub tupý (*Unio crassus*) a malířský (*Unio pictorum*) v řece Lužnici (Douda, a další, 2009)

V Hořiněvsi se nachází Hořiněvská bažantnice, která byla založena již v roce 1933. Předmětem ochrany této přírodní rezervace je dubina do 200 let, habr, javor a olše. V katastrofách jednotlivých obcí jsou též vymezeny prvky územních systémů ekologické stability (ÚSES), (Centrum investic, rozvoje a inovací, 2015).

Na území mikroregionu se nachází několik chráněných objektů registrovaných na ústředním seznamu ochrany přírody (Tabulka 3) a několik neregistrovaných významných krajinných prvků – především o lesy, vodní toky a plochy údolních niv¹⁰ (tamtéž).

¹⁰ Údolní nivy jsou důležitým biokoridorem, který umožňuje migraci rostlin a živočichů a plní další důležité ekologické funkce v krajině (Křížek, 2011/2012).

Tabulka 3: Objekty ÚSOP na území mikroregionu – upraveno (tamtéž)

Kategorie	Název	Obec
Přírodní památka	Bystřice	Benátky
Evropsky významná lokalita	Bystřice	Benátky
Památný strom	Jasan ztepilý	Čistěves
Přírodní rezervace	Hořiněvská bažantnice	Hořiněves
Památné stromy 4x	Lípy srdčité	Hořiněves
Památný strom	Lípa srdčitá	Sendražice

4.4.2 Kulturně-historické lokalizační předpoklady

Krajinná památková zóna Bojiště bitvy u Hradce Králové r. 1866 se rozkládá na celkové ploše 120 km² a jedná se jednoznačně o hlavní atraktivitu mikroregionu. Bitva u Hradce Králové¹¹ dne 3. července 1866 byla největší polní bitvou, která na území ČR byla kdy bojována. Jelikož rok po uzavření míru z vojenské porážky habsburské monarchie povstalo Rakousko-Uhersko, jednalo se o bitvu, ve které došlo k obratu zásadního významu z hlediska geopolitické mapy soupeření Pruska a Rakouska. Národnostní problémy a spory o uspořádání říše Rakouska-Uherska předznamenalý vznik Československé republiky v r. 1918 (Muzeum východních Čech v Hradci Králové).

Areál bojiště čítá 460 památníků, pomníků a pohřebišť, již zmíněné (viz kapitola Všešary) Muzeum války 1866, rozhledna z r. 1999¹² a další atraktivity. Významné a

¹¹ též bitva na Chlumu či bitva u Sadové

¹² Výška rozhledny je 52 metrů, vyhlídková plošina se nachází ve výšce 35 metrů (Centrum investic, rozvoje a inovací, 2015).

hojně navštěvované jsou vzpomínkové akce k výročí bitvy. Areál protkáva několik naučných stezek a cyklotras, které návštěvníky seznamují s nejzajímavějšími místy bojiště (Obrázek 24). V areálu bojiště se také nachází lesní amfiteátr (Obrázek 25), ve kterém se v letní sezóně konají divadelní a hudební představení a další kulturní akce (Obrázek 26, Obrázek 27, Příloha 2), (Centrum investic, rozvoje a inovací, 2015).

Obrázek 24: Zastávka naučné cyklotrasy Chlum - Svib - Chlum u Pomníku Myslivce u lesa Svib při komunikaci z Čistěvsi do Máslojed (vlastní zpracování, 2021).

Obrázek 25: Amfiteátr Chlum (vlastní zpracování, 2020)

Obrázek 26: Akce "Rozsvícený Svíb 2019": Válečná ukázka - Rakouský útok na Svíb (vlastní zpracování, 2019)

Obrázek 27: Rekonstrukce bitevních událostí "Poslední útok" v rámci akce ke 154. výročí bitvy u Hradce Králové – „Königgrätz 1866“ (vlastní zpracování, 2020)

Další významnou atraktivitou nadregionálního významu je Archeopark pravěku ve Všestarech. Mezi atraktivity lokálního významu patří sakrální stavby nebo rodný dům Václava Hanky v Hořiněvsi (viz kapitola Historie a významné atraktivity obcí mikroregionu). Využití kulturně-historických památek mikroregionu v cestovním ruchu a tím atraktivitu mikroregionu však ohrožuje nedostatek finančních prostředků na rekonstrukce, údržbu a provoz (Centrum investic, rozvoje a inovací, 2015).

4.4.3 Realizační předpoklady

4.4.3.1 Turistické trasy a naučné stezky

Územím mikroregionu prochází turistické trasy – částečně se vlastně jedná o naučné stezky, resp. turistické trasy částečně kopírují naučné stezky. Turistické trasy lokality vedou:

- po červené značce na úseku Všestary – bojiště – les Svíb – Hořiněves,
- po žluté značce na úseku Lochenice – Nedělišťe – Hrádek u Nechanic – Stěžery,
- po modré značce na úseku Všestary – Hrádek u Nechanic (tamtéž).

Naučné stezky mikroregionu jsou tyto:

- “Josefov – Smiřice – Chlum 1866“,
- “Bitva u Dvora Králové nad Labem 29. června 1866“,
- “Bitva u Hradce Králové 3. července 1866 – ústup rakouské armády“,
- “Les Svíb“ (Správní rada Svazku obcí Mikroregionu obcí památkové zóny, 2010).

Lokalitou vedou následující cyklotrasy¹³:

- 4270 Hustířany – Hořiněves – Máslojedy – Všestary – Bor – Hrádek u Nechanic, zám.,
- 4362 Hradec Králové – Všestary – Smiřice,
- 4286 Všestary – Třesovice – Suchá – Lodín – Nový Bydžov – Lužec n. C. – Vlkov n. L. – (Městec Králové),
- 4140 Máslojedy – Jeřice – Hořice – Chomutice – Konecchlumí,
- 4293 Čistěves – Sadová – Bříšťany – Petrovice (Centrum investic, rozvoje a inovací, 2015).

Nejdůležitějšími cyklotrasami jsou první dvě uvedené (4270 a 4362), neboť vedou do areálu bojiště a navíc procházejí prakticky celým mikroregionem (tamtéž).

¹³ Jedná se o cyklotrasy IV. třídy - místní, poskytující lokální propojení (Centrum investic, rozvoje a inovací, 2015)

4.4.3.2 Ubytovací a stravovací zařízení

Ubytovací zařízení v mikroregionu úplně chybí. Stravování poskytují obecní hostince. Tato nedostatečnost základní infrastruktury je dána blízkostí Hradce Králové coby velkého města s nadstandardní nabídkou služeb cestovního ruchu, ze kterého se lze do lokality dopravit za několik desítek minut. V obci Neděliště je letní koupaliště (Obrázek 28). Ve Všestarech je krytý bazén včetně sauny a letní koupaliště (tamtéž). V obcích mikroregionu se nachází další sportoviště, která jsou však spíše součástí občanské vybavenosti, tj nejsou veřejně přístupná a tudíž využitelná pro cestovní ruch (např. víceúčelové hřiště v Čistěvsi).

Obrázek 28: Veřejné koupaliště v Nedělištích (vlastní zpracování, 2020)

4.4.3.3 Doprava

Silniční síť je tvořena převážně silnicemi III. třídy. Území protíná též celostátní silnice I. třídy I/35 (E442). Kvalita silnic je ve většině případů neuspokojivá, 60-70 % silnic a vyžaduje rozsáhlou opravu. Jedinou využívanou **železniční tratí** v lokalitě je v současnosti trať ve směru Hradec Králové – Turnov (č. 041), v daném mikroregionu je zastávka na této trati pouze ve Všestarech. Trať má význam také pro obec Benátky – cca 1 km od obce se nachází stanice Hněvčeves, přístupová cesta z obce však není kvalitní. Doba jízdy z Hradce Králové do Všestar je 8 minut, do Hněvčevsi 23 minut. **Autobusová doprava** je zajištěna ve všech obcích mikroregionu. Frekvence autobusového spojení je nejvyšší ve směru Hradec Králové, spojení je zajišťováno též s Hořicemi, Smiřicemi, Dvorem Králové n. L., Nechanicemi a Velkým Vřešťovem (Centrum investic, rozvoje a inovací, 2015).

4.4 Hodnocení potenciálu turismu oblasti

Při určování stupňů lokalizačních podmínek v rámci složek cestovního ruchu vychází hodnocení z Bínovy (2002) metodiky (viz kapitola Potenciál cestovního ruchu a jeho hodnocení a Metodický postup) a jeho popisu kritérií pro zařazení území do 0., 1., 2., 3. stupně lokalizačních podmínek. Nultý stupeň indikuje absenci dané aktivity cestovního ruchu.

4.5.1 Přírodní pozoruhodnosti

V lokalitě se Evropsky významná lokalita „Bystřice“, přírodní rezervace Hořiněvská bažantnice a několik chráněných objektů (viz kapitola Přírodní lokalizační předpoklady). Proto byla tato složka potenciálu zařazena do 1. stupně lokalizačních podmínek.

	0. stupeň	1. stupeň	2. stupeň	3. stupeň
Mikroregion OPZ 1866		X		

4.5.2 Vhodnost krajiny pro pěší a horskou turistiku

Lokalita je mírně pahorkatinná a vyskytují se v ní vyskytují vyvýšeniny Chlum, Svíb a oblast Hořiněvské lípy. Je protkána menšími vodními toky, střídají se v ní lesní a zemědělské plochy (viz kapitola Přírodní lokalizační předpoklady). Složka byla proto zařazena do 1. stupně lokalizačních podmínek.

	0. stupeň	1. stupeň	2. stupeň	3. stupeň
Mikroregion OPZ 1866		X		

4.5.3 Vhodnost krajiny pro cykloturistiku

Lokalita má příhodné podmínky pro turistiku a cykloturistiku díky své typicky rovinaté krajině s nízkými pahorkatinami. Nachází se v zemědělské oblasti bez výraznějšího ekologického poškození. Je v ní malý podíl lesů, vhodné silnice a vedlejší cesty (Centrum investic, rozvoje a inovací, 2015). Tato složka potenciálu byla proto zařazena do 1. stupně lokalizačních podmínek.

	0. stupeň	1. stupeň	2. stupeň	3. stupeň
Mikroregion OPZ 1866		X		

4.5.4 Vhodnost krajiny pro sjezdové zimní sporty

Terén lokality není vhodný pro provozování sjezdových zimních sportů, jelikož její nejvyšší vrchol Chlum se nachází ve výšce (337 m n. m.). Tato složka potenciálu byla proto ohodnocena 0. stupněm lokalizačních podmínek.

	0. stupeň	1. stupeň	2. stupeň	3. stupeň
Mikroregion OPZ 1866	X			

4.5.5 Vhodnost krajiny pro lyžařskou turistiku

Terén lokality není vhodný pro provozování lyžařské turistiky (viz kapitola Vhodnost krajiny pro sjezdové zimní sporty). Tato složka potenciálu byla proto zařazena do 0. stupně lokalizačních podmínek.

	0. stupeň	1. stupeň	2. stupeň	3. stupeň
Mikroregion OPZ 1866	X			

4.5.6 Vhodnost krajiny pro rekreaci u vody

V lokalitě se nachází vodní toky pouze lokálního významu (viz kapitola Vodstvo). Tato složka potenciálu byla proto ohodnocena 0. stupněm lokalizačních podmínek.

	0. stupeň	1. stupeň	2. stupeň	3. stupeň
Mikroregion OPZ 1866	X			

4.5.7 Vhodnost krajiny pro rekreaci typu lesy / hory

V mikroregionu, mírně pahorkatinném, se nachází les Svíb. Hustota obyvatelstva není vyšší než průměrná (viz kapitola Geografické vymezení oblasti). Tato složka potenciálu byla proto zařazena do 1. stupně lokalizačních podmínek.

	0. stupeň	1. stupeň	2. stupeň	3. stupeň
Mikroregion OPZ 1866		X		

4.5.8 Vhodnost krajiny pro venkovskou turistiku

Lokalitu tvoří obce se sídly vesnického charakteru. Na území výrazně převažuje zemědělská půda nad nezemědělskou. Krajina je rovinatá až mírně zvlněná (viz kapitola Reliéf), je podprůměrně osídlená a nachází se v ní menší podíl lesů, vodních ploch (viz kapitola Geografické vymezení oblasti). Nachází se v ní však mnoho turistických tras. Složka byla proto ohodnocena 2. stupněm lokalizačních podmínek.

	0. stupeň	1. stupeň	2. stupeň	3. stupeň
Mikroregion OPZ 1866			X	

4.5.9 Vhodnost krajiny pro vodní turistiku

Na území se nachází pouze menší vodní toky pouze menšího významu (viz kapitola Vodstvo), z nichž žádný není využitelný pro vodní turistiku. Tato složka potenciálu byla proto ohodnocena 0. stupněm lokalizačních podmínek.

	0. stupeň	1. stupeň	2. stupeň	3. stupeň
Mikroregion OPZ 1866	X			

4.5.10 Vhodnost krajiny pro horolezectví

V mikroregionu se nenachází žádné skalní útvary umožňující horolezecké výstupy ani výcvik. Proto je tato složka potenciálu zařazena do 0. stupně lokalizačních podmínek.

	0. stupeň	1. stupeň	2. stupeň	3. stupeň
Mikroregion OPZ 1866	X			

4.5.11 Vhodnost krajiny pro závěsné létání

Na území mikroregionu se nachází málo zalesněné, osamělé vrchy a dostatek ploch, na nichž se naopak nenacházejí větší vodní plochy, sídla, lesy či komunikace, a tudíž jsou tedy vhodné jako potenciální letové a přistávací prostory. V lokalitě – na louce

Kašparce za obecním úřadem obce Čistěves – se pravidelně letecký den, kde startují rogalová křídla (Mikroregion obcí Památkové zony 1866 i, 2018). Nad územím je provozován paragliding. Krajina proto byla ohodnocena jako vhodná pro závěsné létání a ohodnocena stupněm 1.

	0. stupeň	1. stupeň
Mikroregion OPZ 1866		X

4.5.12 Vhodnost krajiny pro sportovní myslivost

Na území se nacházejí převážně zemědělské plochy a sídla (Český statistický úřad, 2020). Není proto vhodná pro sportovní myslivost a byl jí v této složce udělen stupeň 0.

	0. stupeň	1. stupeň
Mikroregion OPZ 1866	X	

4.5.13 Vhodnost krajiny pro sportovní rybolov

Na území se nenachází žádné mimopstruhové revíry (Český rybářský svaz, z. s., 2019) ani pstruhový revír (Český rybářský svaz, z. s. b, 2019). Krajina proto nebyla vyhodnocena jako vhodná pro sportovní myslivost a byl jí v této složce udělen stupeň 0.

	0. stupeň	1. stupeň
Mikroregion OPZ 1866	X	

4.5.14 Vhodnost krajiny pro pozorování vodních ptáků

Na území se nacházejí pouze menší vodní toky menšího významu (viz kapitola Vodstvo) a nebyla zjištěna zajímavost zdejší krajiny z hlediska pozorování vzácných druhů či většího množství vodních ptáků. Proto je tato složka potenciálu zařazena do 0. stupně lokalizačních podmínek.

	0. stupeň	1. stupeň
Mikroregion OPZ 1866	X	

4.5.15 Kulturně historické památky a soubory

Na území se nachází velké množství národních kulturních památek (Národní památkový ústav, 2015) a souborů (viz kapitola Kulturně-historické lokalizační předpoklady). Mikroregion je památkovou zónou. Proto byla tato složka potenciálu zařazena do 3. stupně lokalizačních podmínek

	0. stupeň	1. stupeň	2. stupeň	3. stupeň
Mikroregion OPZ 1866				X

4.5.16 Skanzeny a muzea

Na území se nachází skanzen a muzeum (viz kapitola Všešary) nadregionálního významu (Centrum investic, rozvoje a inovací, 2015). Tato složka potenciálu byla proto ohodnocena 2. stupněm lokalizačních podmínek.

	0. stupeň	1. stupeň	2. stupeň	3. stupeň
Mikroregion OPZ 1866			X	

4.5.17 Lázeňská funkce

Území není klasifikováno jako lázeňské ani se na něm nenachází žádné atraktivity lázeňského typu. Proto byla aktivita ohodnocena stupněm 0. lokalizačních podmínek.

	0. stupeň	1. stupeň	2. stupeň	3. stupeň
Mikroregion OPZ 1866	X			

4.5.18 Kongresy a konference

Na území se nenachází žádná ubytovací zařízení (viz kapitola Realizační předpoklady) ani objekty vhodné pro konference. Aktivita byla proto ohodnocena 0. stupněm lokalizačních podmínek.

	0. stupeň	1. stupeň	2. stupeň	3. stupeň
Mikroregion OPZ 1866	X			

4.5.19 Kulturní akce

Na území se pravidelně konají vzpomínkové a kulturní akce, z nichž naprostá většina je místního a regionálního významu (viz Kulturně-historické lokalizační předpoklady).

Aktivita byla proto ohodnocena 1. stupněm lokalizačních podmínek.

	0. stupeň	1. stupeň	2. stupeň	3. stupeň
Mikroregion OPZ 1866		X		

4.5.20 Sportovní akce

V mikroregionu se nekonají pravidelné sportovní akce nadregionálního a spíše ani regionálního významu. Aktivita byla proto ohodnocena 0. stupněm lokalizačních podmínek.

	0. stupeň	1. stupeň	2. stupeň	3. stupeň
Mikroregion OPZ 1866	X			

4.5.21 Církevní akce

Na území se nenacházejí církevní poutní místa. Aktivita byla proto ohodnocena 0. stupněm lokalizačních podmínek.

	0. stupeň	1. stupeň	2. stupeň	3. stupeň
Mikroregion OPZ 1866	X			

4.5.22 Veletrhy a tematické trhy

V lokalitě se nekonají trhy, jarmarky ani podobné akce regionálního významu. Aktivita byla proto zařazena do 0. stupně lokalizačních podmínek.

	0. stupeň	1. stupeň	2. stupeň	3. stupeň
Mikroregion OPZ 1866	X			

4.5.23 Místní produkty

Území není známo výrobou řemeslných nebo tradičních potravinářských výrobků.

Aktivita byla proto ohodnocena 0. stupněm lokalizačních podmínek.

	0. stupeň	1. stupeň	2. stupeň	3. stupeň
Mikroregion OPZ 1866	X			

4.5.24 Příhraniční specifika

Území není příhraniční a nevykazuje žádná příhraniční specifika. Aktivita byla proto zařazena do 0. stupně lokalizačních podmínek.

	0. stupeň	1. stupeň	2. stupeň	3. stupeň
Mikroregion OPZ 1866	X			

4.6 Interpretace výsledků

Potenciál cestovního ruchu byl v souladu s Bínovou metodikou (2002) určen váhovým hodnocením (viz kapitola Váhové hodnocení významnosti dílčích složek potenciálu cestovního ruchu). Zjištěním této úrovně potenciálu může být zodpovězena hlavní výzkumná otázka – tedy:

- 1) Jak vysoký je potenciál cestovního ruchu v dané lokalitě dle Bínovy (2002) metodiky?

Celkový potenciál obou subsystémů dosáhl 116 bodů, čímž se řadí do zóny velmi vysokého potenciálu cestovního ruchu (viz kapitola Rozložení hodnot potenciálu cestovního ruchu a Tabulka 4).

Vedlejšími výzkumnou otázkou byla tyto:

- 2) Jaký typ potenciálu cestovního ruchu dle Bínovy metodiky (tamtéž) v Mikroregionu obcí památkové zóny 1866 převažuje?

V hodnoceném území převažuje celkové bodové ohodnocení potenciálu CR kulturního subsystému (75 bodů) nad přírodním (41 bodů). V Mikroregionu obcí památkové zóny 1866 tedy převažuje kulturní typ potenciálu cestovního ruchu.

Tabulka 4: Vyhodnocení potenciálu cestovního ruchu - vlastní zpracování na základě Bínovy metodiky (2002)

	Složka potenciálu cestovního ruchu	Dosažený stupeň lokalizačních podmínek	Bodové ohodnocení
Přírodní subsystém	Přírodní pozoruhodnosti	1	10
	Vhodnost krajiny pro pěší a horskou turistiku	1	5
	Vhodnost krajiny pro cykloturistiku	1	10
	Vhodnost krajiny pro sjezdové zimní sporty	0	0
	Vhodnost krajiny pro lyžařskou turistiku	0	0
	Vhodnost krajiny pro rekreaci u vody	0	0
	Vhodnost krajiny pro rekreaci typu lesy/hory	1	7
	Vhodnost krajiny pro venkovskou turistiku	2	7
	Vhodnost krajiny pro vodní turistiku	0	0
	Vhodnost krajiny pro horolezectví	0	0
	Vhodnost krajiny pro závěsné létání	1	2
	Vhodnost krajiny pro sportovní myslivost	0	0
	Vhodnost krajiny pro sportovní rybolov	0	0
	Vhodnost krajiny pro pozorování vodních ptáků	0	0
Kulturní subsystém	Kulturně historické památky	3	50
	Skanzeny a muzea	2	15
	Lázeňská funkce	0	0
	Kongresy a konference	0	0
	Kulturní akce	1	10
	Sportovní akce	0	0
	Církevní akce	0	0
	Veletrhy a tematické trhy	0	0
	Místní produkty	0	0
	Příhraniční specifika	0	0
	Celkový potenciál přírodního subsystému	41	
	Celkový potenciál kulturního subsystému	75	
	Celkový potenciál lokality	116	

4.7 Ověření hypotéz

V této práci byly ověřovány dvě hypotézy:

- 1) V lokalitě Mikroregionu obcí památkové zóny 1866 převažuje kulturní typ potenciálu pro cestovní ruch.

Bodový výsledek potenciálu cestovního ruchu přírodního subsystému v Mikroregionu obcí památkové zóny 1866 je vyjádřen 41 body, zatímco potenciál kulturního subsystému je ohodnocen 75 body. Kulturní potenciál cestovního ruchu je tedy v lokalitě vyšší než přírodní potenciál a tato hypotéza tak byla potvrzena.

- 2) Typem potenciálu lokality je typ kulturní vyhraněný.

Podíl kulturního subsystému na celkovém potenciálu cestovního ruchu je na hodnoceném území 87 %. Potenciál lokality je tedy kulturního vyhraněného typu (viz kapitola Typologizace celkového potenciálu cestovního ruchu). Tato hypotéza tak byla ověřena.

5 Závěry a doporučení

Lokalita Mikroregion obcí památkové zóny 1866 je lokalita s velmi významným kulturním potenciálem cestovního ruchu a též určitým přírodním potenciálem cestovního ruchu. Zhodnocením potenciálu turismu lokality a určením jeho úrovně práce naplnila svůj hlavní cíl. Zvolená metodika a kritéria jejího hodnocení byly vnímány jako dostatečně detailně popsáné. Jako možné úskalí této metodiky byla vnímána především nutnost velmi dobré znalosti území či velmi dobrých informačních zdrojů o něm. Dostupné informační zdroje o mikroregionu spolu s doplněním o poznatky z vlastního pozorování byly vnímány jako dostatečné pro určení potenciálu dle zvolené metodiky.

Historie lokality je velmi zajímavá nejen v souvislosti s bitvou u Hradce Králové r. 1866, ale také v souvislosti s osídlením jednotlivých obcí, resp. původně osad či tvrzí (dále pouze obcí). U některých obcí je díky archeologickým nálezům známo, že byly osídleny již v pravěku. Další obce vznikly jako tvrže převážně místních vladyků, a i později ve středověku zpravidla celé patřily jednotlivým šlechticům. Jak se zdá z dostupných zdrojů, písemné informace o historii obcí se týkají zejména údajů o změnách v jejich vlastnictví. Dochovaly se díky historickým listinám - např. listině krále Přemysla Otakara II. nebo tereziánskému katastru. Pamětní knihy obcí jsou pak zajímavější o popisy osudů obcí týkajících se jejich obyčejných obyvatel a událostí různého typu. Právě bohatství dostupných historických informací je významným zjištěním při zpracovávání této práce. Na tomto místě je též vhodné znovu zmínit Archeopark ve Všestarech, který se pravěkou historií (spíše obecně) zabývá. Potenciál spočívající v poměrně bohatých historických pramenech jednotlivých obcí se zdá být zatím nevyužit pro cestovní ruch. Tímto práce zodpověděla otázku: Jaká je další historie těchto míst?

V lokalitě se nacházejí další kulturně-historické atraktivity místního i regionálního významu. Využití jejich potenciálu pro cestovní ruch je však omezováno nedostatkem finančních prostředků. V lokalitě se nacházejí přírodní atraktivity spíše místního významu. Často jde o památné stromy, zpravidla dobře značené. Přesto jde o atraktivity zajímavé a informace o nich by byly využitelné pro cestovní ruch. Mohla by být např. více propagována ochrana velevruba tupého či vodstva v rámci oblasti CHOPAV

Východočeská křída, k níž celá lokalita náleží. Tímto práce zodpověděla otázku: Jaké další atraktivita se v lokalitě nacházejí?

Kromě toho je nevyužitý potenciál lokality spatřován v jeho zemědělském charakteru. Např. soukromí chovatelé koní by mohli nabídnout návštěvníkům vzdělávání či hippoturistické aktivity.

Tato oblast jednoznačně poskytuje mnoho témat pro podrobnější výzkum, než je proveden v této práci. Další výzkum by se mohl zaměřit právě na hledání možností dalšího využití lokality pro cestovní ruch, a to zejména v oblasti venkovské turistiky.

6 Bibliografie

Attl, Pavel, Nejd, Karel a Praze, Vysoká škola hotelová v. 2004. *Turismus, I.* Praha : Vysoká škola hotelová v Praze 8, 2004. ISBN 80-86578-37-2.

Bína, Jan. 2001. *Hodnocení potenciálu cestovního ruchu na území ČR.* Praha : Ministerstvo pro místní rozvoj, Ústav územního rozvoje Brno, 2001.

Bína, Jan, 2002. 2002. *Hodnocení potenciálu cestovního ruchu v obcích České republiky.* Brno : Ústav územního rozvoje, 2002.

Bína, Jan, 2010. 2010. *Aktualizace potenciálu cestovního ruchu v České republice.* Brno : Česká Republika, Ústav územního rozvoje, 2010.

Britannica, Encyclopædia. 1911. File: Britannica Seven Weeks' War. *Wikimedia Commons.* [Online] 1911. [Citace: 20. 04 2021.] Dostupné z: <https://www.hradeckyvenkov.cz/>.

Centrum investic, rozvoje a inovací. 2015. Strategický plán rozvoje Mikroregionu obcí památkové zóny 1866 na období 2014–2020. *Mikroregion obcí památkové zóny 1866.* [Online] 2015. [Citace: 29. 04 2021.] Dostupné z: <http://www.opz1866.cz/file.php?nid=16181&oid=6239584>.

Český rybářský svaz, z. s. b. 2019. Východočeský ÚS - Pstruhové revíry. *Český rybářský svaz.* [Online] 2019. [Citace: 21. 04. 2021.] Dostupné z: <https://www.rybsvaz.cz/beta/index.php/reviry/pstruhove>.

Český rybářský svaz, z. s. 2019. Východočeský ÚS - Mimopstruhové revíry. *Český rybářský svaz.* [Online] 2019. [Citace: 30. 04. 2021.] Dostupné z: <https://www.rybsvaz.cz/beta/index.php/reviry>.

Český statistický úřad. 2020. Data pro Místní akční skupiny (MAS) - Data podle obcí, roky 2014 - 2019, s číselníky MAS. [Online] 2020. [Citace: 20. 04. 2021.] Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/data_pro_mistni_akcni_skupiny_mas.

CzechTourism. 2021. Rodný dům a muzeum Václava Hanky v Hořiněvsi. *kudyznudy.cz.* [Online] 2021. [Citace: 28. 04. 2021.] Dostupné z:

<https://www.kudyznudy.cz/aktivity/rodny-dum-a-muzeum-vaclava-hanky-v-horinevsi>.

Destinační management Hradecko. 2021. Všešary. *Hradecko*. [Online] 2021. [Citace: 28. 04 2021.] Dostupné z: <https://www.hradecko.eu/cs/navstivte/archeopark-praveku>.

Douda, Karel a Beran, Luboš. 2009. Ochrana velevruba tupého v České republice. *Ochrana přírody*. 2009, 2.

Hradecký venkov o.p.s. 2021. Úvod. [Online] 2021. [Citace: 20. 04. 2021.] Dostupné z: <https://www.hradeckyvenkov.cz/>.

Hrala, Václav. 2013. *Geografie cestovního ruchu*. Praha : Idea servis, 2013. ISBN 978-80-85970-79-1.

Kalousek, Josef a Královská česká společnost nauk. 1897. *Archiv český, čili, Staré písemné památky české i moravské, sebrané z archivů domácích i cizích*. Praha : Domestikální fond království Českého, 1897. Sv. XVI.

Komité pro udržování památek z války roku 1866. 2016. Mikroregion obcí Památkové zóny 1866 - transkript. *DOCPLAYER*. [Online] 2016. [Citace: 29. 04. 2021.] https://docplayer.cz/2887214-Mikroregion-obci-pamatkove-zony-1866.html#show_full_text.

Komité pro udržování památek z války roku 1866 z.s. 2010. Srážka jízdy u Střezetec a umělci. *Pomník jezdecké srážky*. [Online] 2010. Dostupné z: https://pomnikjezdeckesrazky.1866.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=52&Itemid=59.

Královéhradecký kraj. 2018. O kraji. *Královéhradecký kraj*. [Online] 2018. [Citace: 28. 04 2021.]

Křížek, Marek. 2011/2012. Údolní niva - její vymezení a vývoj. *Geografické rozhledy*. 2011/2012, Sv. 21, 5.

Křížek, Pavel, a další. 1992. *Hrady, zámky a tvrže na Královéhradecku: Historický průvodce*. Náchod : Meandr, 1992. ISBN 80-900637-0-5.

Mácha, Přemysl, Siwek, Tadeusz a Havrlant, Jan . 2012. *Geografie cestovního ruchu v Americe: inovace sociální geografie na Ostravské univerzitě směrem ke zvýšení uplatnitelnosti absolventů na trhu práce ve znalostní ekonomice.* Ostrava : Ostravská univerzita, 2012. ISBN 978-80-7464-145-9.

Mariot, Peter a Müllerová, Veronika. 1992. *Zeměpis cestovního ruchu: učeb.podle dosavadních učeb.osnov pro stř.hotelové školy a pomaturitní stud. : Obor Cestovní ruch.* Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1992. ISBN 80-04-25965-0.

Melián-González, Arturo a García-Falcón, Juan. 2003. Competitive potential of tourism in destinations. *Annals of Tourism Research.* 2003, Sv. 30, 3, stránky 720–740. Abstrakt..

Mikroregion obcí Památkové zóny 1866 a. 2021. O mikroregionu. *Mikroregion obcí Památkové zony 1866.* [Online] 2021. [Citace: 20. 04. 2021.] <http://www.opz1866.cz/>.

Mikroregion obcí Památkové zóny 1866 b. 2021. Zpravodaj 1/2021. *Mikroregion obcí Památkové zóny 1866.* [Online] 2021. [Citace: 20. 04 2021.] Dostupné z: <http://www.opz1866.cz/zpravodaj/zpravodaj-12021>.

Mikroregion obcí Památkové zóny 1866 c. 2020. Rozpočet na rok 2021, Střednědobý výhled, Plán činnosti, Zápis VH - hlasování per rollam. *Mikroregion obcí Památkové zóny 1866.* [Online] 2020. [Citace: 26. 04 2021.] Plán činnosti na r.2021 - schváleno 17.12. 2020, soubor ve formátu .docx. Dostupné z: <http://www.opz1866.cz/uredni-deska?id=66&action=detail>.

Mikroregion obcí Památkové zóny 1866 d. 2020. Toulky minulostí - stolní kalendář na rok 2021. *Mikroregion obcí Památkové zóny 1866.* [Online] 2020. [Citace: 26. 04. 2021.] Dostupné z: <http://www.opz1866.cz/aktuality/toulky-minulosti-kalendar-na-rok-2021>.

Mikroregion obcí Památkové zóny 1866 e. 2021. Hořiněves. *Mikroregion obcí Památkové zóny 1866.* [Online] 2021. [Citace: 20. 04. 2021.] Dostupné z: <http://www.opz1866.cz/obce-mikroregionu/horineves>.

Mikroregion obcí Památkové zóny 1866 f. 2021. Neděliště. *Mikroregion obcí Památkové zóny 1866*. [Online] 2021. [Citace: 26. 04. 2021.] Dostupné z: <http://www.opz1866.cz/obce-mikroregionu/nedeliste>.

Mikroregion obcí Památkové zóny 1866 g. 2021. Sendražice. *Mikroregion obcí Památkové zóny 1866*. [Online] 2021. [Citace: 26. 04. 2021.] Dostupné z: <http://www.opz1866.cz/obce-mikroregionu/sendrazice>.

Mikroregion obcí Památkové zóny 1866 h. Střezetice. *Mikroregion obcí Památkové zóny 1866*. [Online] [Citace: 27. 04. 2021.] <http://www.opz1866.cz/obce-mikroregionu/strezetice>.

Mikroregion obcí Památkové zóny 1866 i. 2018. Letecký den - setkání přátel aviatiky a modelářů. *Mikroregion obcí Památkové zóny 1866*. [Online] 2018. [Citace: 30. 04. 2021.] Dostupné z: <http://www.opz1866.cz/aktuality/letecky-den-setkani-pratel-aviatiky-a-modelaru>.

Ministerstvo životního prostředí. 2020. Natura 2000. *Ministerstvo životního prostředí*. [Online] 2020. [Citace: 30. 04. 2021.] Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/natura_2000.

Místopisy.cz. 2021. PAMÁTKY A ZAJÍMAVOSTI MÁŠLOJEDY. *Místopisy.cz - Místopisný průvodce po České Republice*. [Online] 2021. [Citace: 28. 04. 2021.] Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/8304/maslojedy/pamatky-turistika/>.

Muzeum východních Čech v Hradci Králové. Muzeum války 1866. *Muzeum východních Čech v Hradci Králové*. [Online] [Citace: 28. 04. 2021.] Dostupné: <https://www.muzeumhk.cz/muzeum-valky-1866/zakladni-info-muzeum-valky-1866.html>.

Národní památkový ústav. 2015. Vyhledávání - Ústřední seznam kulturních památek. *Národní památkový ústav - památkový katalog*. [Online] 2015. [Citace: 21. 04. 2021.] Dostupné z: <https://pamatkovykatalog.cz/uskp>.

Obec Benátky. 2010. Vítejte v Benátkách - O naši obci. *Benátky nad Bystřicí - oficiální stránky obce*. [Online] 2010. Dostupné z: <http://benatkynb.cz/obec.php>.

Obec Čistěves. 2021. Vítejte na oficiálních stránkách obce Čistěves. *Čistěves - oficiální stránky obce*. [Online] INET-SERVIS.CZ, 2021. [Citace: 20. 04. 2021.] Dostupné z: <https://www.cisteves.cz/>.

Obec Hoříněves. 2021. Historické památky v obci. [Online] 2021. [Citace: 28. 04. 2021.] Dostupné z: https://www.horineves.cz/historicke_pamatky_v_obci.

Obec Máslojedy a. 2020. O naší obci. [Online] 2020. [Citace: 26. 04. 2021.] Dostupné z: <https://www.maslojedy.cz/>.

Obec Neděliště. Z historie obce. Neděliště. [Online] Dostupné z: <https://www.nedeliste.cz/historie.html>.

Obec Sendražice. 2021. Z historie obce. *Oficiální stránky obce Sendražice*. [Online] 2021. Dostupné z: <http://www.sendrazice.cz/obec-7/historie/>.

Obec Střezetice. 2021. Historie. *Obec Střezetice*. [Online] 2021. [Citace: 26. 04. 2021.] Dostupné z: <https://www.strezetice.cz/historie-1623/>.

OBEC SVĚTÍ b. 2021. Elektronická kronika. *Obec Světí*. [Online] 2021. [Citace: 28. 04. 2021.] Dostupné z: <https://www.sveti.cz/elektronicka-kronika>.

Obec Světí. 2017. Obec Světí. *Světí - oficiální stránky obce*. [Online] 2017. [Citace: 28. 04. 2021.] Dostupné z: <http://old.sveti.cz/www.sveti.cz/index.html>.

OBEC SVĚTÍ. 2021. Úvod. *OBEC SVĚTÍ*. [Online] 2021. [Citace: 26. 04. 2021.] Dostupné z: <https://www.sveti.cz/>.

Obec Vrchovnice b. 2015. Historické foto. *Obec Vrchovnice - Oficiální stránky obce Vrchovnice*. [Online] 2015. [Citace: 26. 04. 2021.] Dostupné z: <http://vrchovnice.cz/historicke-foto>.

Obec Vrchovnice. 2015. Historie, zajímavosti. *Obec Vrchovnice - oficiální stránky obce Vrchovnice*. [Online] 2015. [Citace: 28. 04. 2021.] Dostupné z: <http://vrchovnice.cz/historie>.

Obec Všestary. 2021. Historie. *Obec Všestary*. [Online] 2021. [Citace: 28. 04. 2021.] Dostupné z: <https://www.vsestary-obec.cz/historie-1883/>.

Pásková, Martina. 2009. *Udržitelnost rozvoje cestovního ruchu.* Hradec Králové : Gaudeamus, 2009. ISBN 978-80-7435-006-1.

Rodinné výlety – kam na výlet s dětmi a rodinou. 2016. 150. výročí bitvy u Hradce Králové. *Rodinné výlety – kam na výlet s dětmi a rodinou.* [Online] 2016. [Citace: 28.. 04. 2021.] Dostupné z: <https://www.rodinnevylety.cz/kam-s-detmi/150-vyroci-bitvy-u-hradce-kralove>.

Rygllová, Kateřina. 2009. *Cestovní ruch: soubor studijních materiálů.* Ostrava : Key Publishing, 2009. ISBN 978-80- 7418-028-6.

Rygllová, Kateřina, Burian, Michal a Vajčnerová, Ida. 2011. *estovní ruch - podnikatelské principy a příležitosti v praxi.* Praha : Grada, 2011. ISBN 978-80-247-4039-3.

Seznam.cz a.s. 2021. Turistická mapa. *Mapy.cz.* [Online] 2021. [Citace: 20. 04 2021.] 1 : 44 444. Dostupné z: <https://mapy.cz/turisticka?x=15.7476606&y=50.2869868&z=13>.

Správní rada Svazku obcí Mikroregionu obcí památkové zóny. 2010. *Mikroregion obcí Památkové zóny 1866: historické události roku 1866.* Hradec Králové : Typo Studio, 2010. ISBN 978-80-87363-03-4.

Turistika.cz s.r.o. a. 2020. Benátky. *Turistika.cz.* [Online] 2020. [Citace: 28. 04 2021.] Dostupné z: <https://www.turistika.cz/mista/benatky--5/detail>.

Turistika.cz s.r.o. b. 2012. Žižkův stůl. *Turistika.cz.* [Online] 2012. [Citace: 28. 04. 2021.] Dostupné z: <https://www.turistika.cz/mista/zizkuv-stul/detail>.

Turistika.cz s.r.o. c. 2012. Žižkův stůl. *Turistika.cz.* [Online] 2012. [Citace: 28. 04. 2021.] Dostupné z: <https://www.turistika.cz/mista/zizkuv-stul/foto?id=202987>.

Vystoupil, Jiří a Šauer, Martin. 2011. *Geografie cestovního ruchu České republiky.* Plzeň : Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. 978-80-7380-340-7.

Zelenka, Josef a Pásková, Martina. 2002. *Výkladový slovník cestovního ruchu.* Praha : Ministerstvo pro místní rozvoj, 2002. 80-239-0152-4.

7 Seznam tabulek, zkratk a obrázků

7.1 Seznam tabulek

Tabulka 1: Kladné stupně lokalizačních podmínek složek cestovního ruchu (Bína, 2010), str.3	19
Tabulka 2: Statistická data o druhu pozemků na území Mikroregionu OPZ 1866 dle jednotlivých obcí - upraveno (Český statistický úřad, 2020).....	26
Tabulka 3: Objekty ÚSOP na území mikroregionu – upraveno (tamtéž).....	49
Tabulka 4: Vyhodnocení potenciálu cestovního ruchu - vlastní zpracování na základě Bínovy metodiky (2002).....	64

7.2 Seznam zkratk

MAS	Místní akční skupina
NUTS	La Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques
ORP	Obec s rozšířenou působností
Mikroregion OPZ 1866	Mikroregion obcí památkové zóny 1866 (svazek obcí)
CHOPAV	Chráněná oblast přirozené akumulace vod
ÚSOP	Ústřední seznam ochrany přírody
EVL	Evropsky významná lokalita
CR	cestovní ruch

7.3 Seznam obrázků

Obrázek 1: Logo Mikroregionu obcí Památkové zóny 1866.....	22
Obrázek 2: Zpravodaj Mikroregion obcí Památkové zóny 1866, č. 1/2021	23
Obrázek 3: Stolní kalendář Mikroregionu obcí Památkové zóny 1866 na rok 2021 ...	23
Obrázek 4: Logo o.p.s. Hradecký venkov.....	24
Obrázek 5: Území Mikroregionu obcí památkové zóny 1866 - upraveno.....	25

Obrázek 6: Současná podoba lokality na turistické mapě s vyznačením obcí Mikroregionu obcí Památkové zóny 1866 a vesnic Chlum, Rosnice, Lípa a Rozběřice - upraveno.	25
Obrázek 7: Historická politická mapa území ve stavu z roku 1866 s vyznačením obcí Mikroregionu obcí Památkové zóny 1866 a vesnic Chlum, Rosnice, Lípa a Rozběřice - upraveno.	28
Obrázek 8: Pomník myslivce na okraji lesa Svíb, kudy prochází naučná stezka	30
Obrázek 9: Barokní zámek v Hořiněvsi	31
Obrázek 10: Rodný dům a muzeum Václava Hanky v Hořiněvsi	32
Obrázek 11: Socha rolníka na památku padlým během 1. a 2. světové války v Máslojedech	33
Obrázek 12: Zámek v Nedělišti	34
Obrázek 13: Sendražice – kolem kostela	35
Obrázek 14: Václav Sochor – Srážka jízdy u Střezetice	36
Obrázek 15: Střezetice – pomník věnovaný padlým v jezdecké srážce roku 1866	37
Obrázek 16: Kostel sv. Ondřeje ve Světí	38
Obrázek 17: Vrchovnice – historická fotografie u hostince	39
Obrázek 18: Areál Archeoparku pravěku ve Všestarech	40
Obrázek 19: Všestary, část obce Chlum – pomník Baterie mrtvých naproti lesu Svíb, pohled směrem od Muzea války 1866	41
Obrázek 20: Muzeum války 1866 – toho času uzavřené	42
Obrázek 21: Ossarium u bojiště Chlum	43
Obrázek 22: Žižkův stůl	44
Obrázek 23: Velevrub tupý (<i>Unio crassus</i>) a malířský (<i>Unio pictorum</i>) v řece Lužnici	48
Obrázek 24: Zastávka naučné cyklotrasy Chlum - Svíb - Chlum u Pomníku Myslivce u lesa Svíb při komunikaci z Čistěvsi do Máslojed	50
Obrázek 25: Amfiteátr Chlum	51
Obrázek 26: Akce “Rozsvícený Svíb 2019”: Válečná ukázka - Rakouský útok na Svíb	51
Obrázek 27: Rekonstrukce bitevních událostí “Poslední útok” v rámci akce ke 154. výročí bitvy u Hradce Králové – „Königgrätz 1866“	52
Obrázek 28: Veřejné koupaliště v Nedělišťích	54

8 Přílohy

Příloha 1: Informační cedule k ohlášené stavbě na zámku v Hoříněvsi (vlastní fotografie, 2021)

Příloha 2: Plakát k akci "Rozsvícený Svíb 2019" (vlastní zpracování, 2019)

Muzejní historický klub Závěš Svitavy a Sbor dobrovolných hasičů Čistěves
pořádají

**XIII. ročník vzpomínkové akce na padlé v boji o les Svíb
v bitvě u Hradce Králové 1866**

„ROZSVÍCENÝ SVÍB“

Uctíme padlé rozsvícením svíček u hrobů a pomníků v prostorách lesa Svíb a jeho okolí.

PROGRAM:
8. června 2019

- 10:00 Slavnostní nástup jednotek
- 10:30 Denní pochod – komentovaný
- 14:00 Dobová módní přehlídka 1866
- 15:00 Válečná ukáзка – Rakouský útok na Svíb
- 17:00 Rozsvícení svíček
- 19:30 Pietní akt u pomníku c. k. 8. mysliveckého praporu
- 21:30 Noční pochod – komentovaný
- 24:00 Zakončení akce večerkou a salvou

Občerstvení zajištěno v zázemí, parkování na vyznačeném parkovišti.
Trasa pochodu není vhodná pro kočárky!
Doporučujeme pevnou obuv a vhodné oblečení do lesa.
Na noční pochod se určitě hodi baterka.
www.adhcsvitavy.webnode.cz

Za podpory:

Pořadatel této akce může pořizovat záznam (foto, video) probíhajících aktivit pro účely dokumentace akce, zpravodajství o akci a prezentace činnosti. Svou účastí dáváte najevo, že souhlasíte s případným zachycením své podoby během akce a následným zveřejněním takových snímků. Za záznamy pořízené a zveřejněné jinými osobami než zástupci pořadatele nenese pořadatel odpovědnost.

Zadání bakalářské práce

Autor: Marie Roubíčková

Studium: I1800860

Studijní program: B6208 Ekonomika a management

Studijní obor: Management cestovního ruchu

Název bakalářské práce: **Hodnocení potenciálu cestovního ruchu v Mikroregionu obcí památkové zóny 1866**

Název bakalářské práce AJ: The Potential of Tourism in the Microregion of Municipalities of the 1866 Conservation Area

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Cílem práce je zhodnocení potenciálu rozvoje cestovního ruchu v mikroregionu obcí památkové zóny 1866. Osnova práce: 1. Úvod 2. Teoretická východiska 3. Metodický postup 3.3 Stanovení hypotéz a výzkumných otázek 3.4 Postup ověřování hypotéz 4. Praktická část 4.2 Geografické vymezení oblasti 4.4 Potenciál turismu v Mikroregionu obcí památkové zóny 1866 4.5 Hodnocení potenciálu turismu oblasti 4.6 Interpretace výsledků 4.7 Ověření hypotéz 5. Závěry a doporučení

PÁSKOVÁ, Martina a Josef ZELENKA. Výkladový slovník cestovního ruchu. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2002. ISBN 80-239-0152-4.; PÁSKOVÁ, M. Udržitelnost cestovního ruchu. 3. vyd. přepracované. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014. 335 s. ISBN 978-80-7435-329-1 Al Mamun, A & Mitra, S. (2012). A methodology for assessing tourism potential: Case Study Murshidabad District, West Bengal, India. International Journal of Scientific & Research Publications. 2. 1-8. BÍNA, Jan. Hodnocení potenciálu cestovního ruchu v obcích České republiky. Brno: Ústav územního rozvoje, 2002. MUSIL, Martin, Kateřina DUŠÁKOVÁ, Martin LUŠTICKÝ a Jan VORÁČEK. Potenciál a zatížení oblasti cestovním ruchem v souvislosti s ochranou životního prostředí: oponentovaná výzkumná zpráva pro veřejnou správu a další zainteresované subjekty. V Praze: Oeconomica, 2008. ISBN 978-80-245-1430-7. VYSTOUPIL, Jirí a Martin ŠAUER. Geografie cestovního ruchu České republiky. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011, 315 s. ISBN 978-80-7380-340-7. RYGLOVÁ, Kateřina. Cestovní ruch: soubor studijních materiálů. Vyd. 3., rozš. Ostrava: Key Publishing, 2009, 187 s. Management (Key Publishing). ISBN 978-80-7418-028-6. HEŘMANOVÁ, Eva a Pavel CHROMÝ. Kulturní regiony a geografie kultury: kulturní realie a kultura v regionech Česka. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2009, 348 s. ISBN 978-80-7357-339-3 HRALA, Václav. Geografie cestovního ruchu. 6., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Idea servis, 2013, 197 s. ISBN 978-80-85970-79-1

Garantující pracoviště: Katedra rekreologie a cestovního ruchu, Fakulta informatiky a managementu

Vedoucí práce: Mgr. Jaroslav Kacetl, Ph.D.

Oponent: Ing. Martina Pásková, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 15.10.2019